

MAANDSCHRIFT VOOR BIJENTEELT

55e JAARGANG

JANUARI 1953

No. 1

...

VERENIGING
TOT
BEVORDERING
DER
BIJENTEELT
IN
NEDERLAND

...

SPEURBIJTJES

f 1,50 per 20 woorden, elke 4 woorden meer 30 cent, bij vooruitbetaling. Giro: 27772, Bijenhuis, Wageningen. Inzenden vóór de 20e der maand.

INBINDEN van Uw jaargangen. Maandschrift voor Bijenteelt door ADO - Bilthoven, Telefoon 2245. Degelijk en net werk tegen billijke prijs.

ACTIEVE RECREATIE!! Maak Uw kast zelf voor f 2,—. Werktekening bekroonde Cancrinuskast prototype der nieuwe spaarkast, geschikt voor methode Zwijnenberg à f 1,—. Giro 43795, CANCRINUS, Dwingelo.

BUXUS (zg. palm) groenbl. rijke stuifmeelplant in April voor haag of alleenstaand. Per 10 stuks f 3,50. **KWEKERIJ „ARBEID”**, Schellinkhout Noord-Holland.

TE KOOP: Honingslinger, drieraams, roestvrij, 12 kasten met ramen, zonder bijen, volledige imkers-uitrusting, in goede staat, tegen elk aannemelijk bod. J. v. HAASTER, Spieringweg 730, Hoofddorp.

HET GEHEIM VAN DE SMID. Wie van een goede **Zomeroogst** en **Heideraathoningoogst** wil genieten, verzuime niet mijn bedrijfsmethode te bestellen. Ook voor U is ze geschreven. Na ontvangst van f 1,— toezending franco per post. A. J. ZWINENBERG, Volmolenweg 38, Eerbeek.

Wij verlagen tijdelijk belangrijk onze prijzen van onderstaande artikelen:

Kunstraat van f 6,50 op f 5,— per kg. Simplexkasten op f 27,50, compleet volgens onze prijslijst. 8-raams Simplexkasten op f 15,—; 5-raams Reservekasten op f 13,—; Observatiekasten, geschilderd, slechts f 30,—; Trio kweekkast op f 17,—; Koningsnetteeltkast f 7,50; Honingslingers van f 100,— op f 80,—; Werkloos van zuivere was tot kunstraat blijft f 1,— per kg.

☆ Steeds meer imkers kopen hun materialen en kunstraat bij ons. Zij weten dat zij het beste krijgen tegen de laagst mogelijke prijs. Voor degenen die dit nog niet gedaan hebben: neemt eens een proef.

Beleefd verzoek aan secretarissen der afd. ons een ledenlijst te willen toezenden, dan zenden wij die adressen tegen het voorjaar onze nieuwe prijscourant.

H. F. VAN DAM, Bijenpark,
JUBBEGA - Telefoon 103 - Hoornsterswaag

Wij hebben nog grote voorraad

KLAVERHONING,

heeft U nog plaats voor honing, vraag dan eens bij ons. Wij leveren U tegen een zeer voordelige prijs.

H. F. VAN DAM, Bijenpark
JUBBEGA (Fr.) - Telefoon 103, Hoornsterswaag

Nagekomen afdelingsberichten

AFD. ZUIDWOLDE

Op 17 December kwam onze afd. in vergadering bijeen. Na opening en notulen bracht de penningmeester verslag uit en de commissie voor het nazien van de kas bracht hem dank voor zijn correct beheer. De voorzitter, de heer W. Doldersum, wenste wegens hoge ouderdom niet voor herbenoeming in aanmerking te komen, hij werd met algemene stemmen benoemd tot erelid. De heer H. Zandman Sr. werd in zijn plaats gekozen tot bestuurslid. Met een korte toespraak, waarin hij de aanwezigen met klem aaried van de vaste bouw op de losse bouw over te gaan, nam deze zijn benoeming aan.

Bij de inning van de contributie kwam er nog al wat critiek los. Enkele leden bedankten. De bespreking had tot gevolg, dat getracht zal worden door middel van observatiekasten de liefhebberij voor het houden van bijen bij de jongere generatie aan te kweken.

Na de sluiting bleef het bestuur nog bijeen en met algemene stemmen werd het nieuwe bestuurslid de heer H. Zandman Sr. tot voorzitter verkozen. Na enige aarzeling nam deze de benoeming aan, de hoop uitsprekende, dat hij nog veel voor de Vereniging zal kunnen doen.

AFD. AALTEN

Met leedwezen geven wij u kennis van het overlijden van de heer

J. C. LAMMERS,

sedert meer dan 25 jaar secretaris van onze afdeling. Zijn toewijding en levendige interesse zullen wij met dankbaarheid blijven gedenken.

Namens de afdeling Aalten:
G. J. HEERSINK, voors.
W. J. WENNINK, penn.

Jubileum-aanbieding

Onze kunstraat is vervaardigd van de zuiverste inlandse bijenwas, door ons zelf geperst, volkomen ziektekiemvrij. De Zweedse kunstraatdeskundige, Ir Lundner, heeft vastgesteld dat onze kunstraat de beste was en door de bijen beter werd uitgebouwd dan alle andere kunstraat, die hij uit een groot aantal landen betrok.

Na twee jaar van proefnemingen zijn wij er, als eerste op het vasteland van Europa, in geslaagd gewapende kunstraat te vervaardigen die beter is dan welk buitenlands fabrikaat ook.

HET IS PRECIES EEN JAAR GELEDEN

dat wij de eerste gewapende kunstraat afleverden en om aan deze gewapende kunstraat meer bekendheid te geven, geven wij op elke kg gewapende kunstraat, dat vóór 1 Februari 1953 wordt besteld

EEN GULDEN KORTING

Tot 1 Februari is dus de prijs van gewapende kunstraat gelijk aan die van gewone kunstraat. (Maar denkt U er aan, dat gewapende kunstraat alleen kan worden gebruikt in onze Ideaalraampjes?)

GOEDE DINGEN
BIJENHUIS WAGENINGEN
TELEFOON 2863 GIRO 1171

Maandschrift voor

BIJENTEELT

UITGAVE VAN DE VERENIGING TOT BEVORDERING DER BIJENTEELT IN NEDERLAND

*

Verschijnt
de eerste Dinsdag
van elke maand

Redacteur: R. P. Groenveld. Adres Redactie en Administratie: Bijenhuis, Wageningen.
Telefoon 2863, Postrekening 27772.
Commissie van Redactie: A. S. Planting, B. A. v. d. Sande en A. Vink. Adviseurs: de
Rijksbijenteeltconsulenten. Vaste medewerker: Joh. A. Joustra.

Wenken
voor
gevoorderden

GAARNE voldoe ik aan het verzoek van de Redactie een maandelijks rubriek te verzorgen voor de imkers, die de eerste wankel schreden op het inkerspad achter de rug hebben, maar wellicht toch nog hun voordeel kunnen doen met enige voorlichting. Wel is waar is er op het ogenblik niets te doen op de stal — we hebben de bijen met zorg, en ruimschoots van voer voorzien, ingewinterd en er voor gezorgd, dat de rust op de stal niet wordt verstoord door schurende takken of klapperende ramen of deuren — maar toch wil ik nog even op één ding wijzen, n.l. *dat de grote vijand van onze bijen tijdens de overwintering niet is de lage temperatuur, maar het vocht.* Een met voldoende voedsel ingewinterd volk, dat men tijdens en na het voeren niet meer heeft gestoord, heeft van onze Hollandse wintertemperaturen weinig te vrezen. Ik overwinter al enkele jaren een volk in een glazen kast in de openlucht met geen andere bedekking dan een dunne zeildoeken kap. Zorgt U er dus voor dat Uw bijen droog staan, liefst op een plaats, waarover ook nog eens een fris windje strijkt, zonder dat de kasten bepaald in de trek of in de wind staan, want wind — en vooral een koude wind — is zeker vijand no. 2 van onze bijen. Indien Uw kasten vrij staan opgesteld op een windrijge plaats, zal enige beschutting in de vorm van een heg, of afzetting met rietmatten langs de West-, Noord- en Oostkant zeker aan te bevelen zijn. Dat drooghouden van Uw volken wordt beslist niet bevorderd indien U op de dekplanken een aantal dekkleedjes, oude zakken, houtwol of dergelijk materiaal stapelt. En dit is voor mij aanleiding om eens met U van gedachten te wisselen over die dekplanken. Het oude dekkleedje, dat op elk latje wordt vastgekit, geen bijenruimte boven de raten laat en een broedplaats voor de wasmot vormt, heeft U natuurlijk al lang afgeschaft. In tal van uitvoeringen en onder aanlokkelijke namen zijn deze dekplanken in de handel en ook bij ons Bijenhuis te verkrijgen.

Zonder iets aan de waarde en de voortreffelijkheid van deze dekplanken te willen afdoen, meen ik er toch op te moeten wijzen, dat U Uzelf voor enkele centen een dekplank kunt verschaffen, welke voor de genoemde zeker niet onderdoet. U maakt deze eenvoudig van dun hout — dat van appelenkistjes is zeer geschikt — waarvoor U helemaal geen timmerman behoeft te zijn. U legt de plankjes tegen elkaar en verbindt ze door er aan de onder- en de bovenzijde een latje van ongeveer 1 cm dik langs te spijkeren. Met de figuurzaag van Uw zoontje zaagt U er, niet precies in het midden, maar iets meer naar de achterzijde, een rond gat in ter grootte van de deksel van een jampot, dat als voeropening dienst doet en aan de voorzijde boort U er, laten we zeggen met een duims of driekwartduims boor, een gaatje in, dat U voorlopig met een kurk of een propje papier afsluit. Het voergat wordt gesloten door er een klein plankje op te leggen. Uw dekplank is daarmee gereed en deze heeft tal van voordelen. Doordat er zowel boven als onder een lijstje aan zit, heeft deze dekplank aan beide zijden bijenruimte. U kunt deze plank dus gebruiken zoals deze U voor de hand komt, bovendien kunt U er nog eens een bak bovenop zetten, zonder de bijen te kwetsen, b.v. als U raten wil laten schoonlikken, of als U in het voorjaar, bij verschillende behandelingswijzen, eens even een broed- of honingkamer kwijt moet. In het eerste geval maakt U de kleine opening open en in het tweede geval houdt U alles stevig dicht. Als U bij het omkeren van de voerpot wat suiker op de plank morst, trekt U de kurk of het propje uit het kleine gat en de bijen ruimen de kleverigheid snel en grondig op. Is het des zomers erg warm, dan maakt U des avonds deze kleine opening open om de bijen te helpen bij het ventileren.

Ook bij het opvoeren voor de winter, als de bijen, zoals b.v. dit jaar door het aan-

De Commissie van Redactie en de Redacteur wensen alle lezers en hun gezinnen in alle opzichten een goed en voorspoedig jaar 1953 toe. In het bijzonder hopen we, dat het pas begonnen jaar een goed bijen- en honingjaar mag worden.

De redactiestaf zal ook in 1953 weer haar uiterste best doen om de leden een Maandschrift te bieden dat in alle opzichten het lezen waard is.

De met zoveel graag gelezen rubriek voor beginners zal worden vervangen door een rubriek voor hen die de eerste schreden op het gebied van de bijenteelt reeds achter de rug hebben en een rubriek voor onze jeugdleden, die dit jaar met bijenhouden beginnen.

Met een rubriekje voor de imkersvrouwen zijn we in ons Kerstnummer reeds begonnen; de oogst en de behandeling van de honing komt dikwijls op haar schouders neer en ze horen dus bij ons grote imkersgezin. Behalve recepten zullen we in deze rubriek ook aanwijzingen geven over de behandeling van honing. Daarmee kunnen overigens ook de mannen hun voordeel doen.

Als we een imker ontdekken, die jaar op jaar bijzonder veel honing oogst, zullen we gaarne trachten aan zijn bedrijfswijze meer bekendheid te geven, opdat ook anderen er van kunnen profiteren.

En verder zullen we weer een keur van artikelen brengen, eenvoudige en meer wetenschappelijke, praktisch en theo-

rie, zodat ieder elke maand opnieuw steun en lering uit ons Groentje kan putten.

Ook zullen de „brandende questies“ niet worden vergeten. En dat die er zijn is overbekend. Er zijn er te veel, terwijl het veel tijd zal eisen die tot een oplossing te brengen.

Het Groentje is een van de banden, die ons, imkers, samenbindt tot één groot gezin. Als we voor dat gezin als geheel óók een wens mogen uitspreken dan is het deze, dat we hopen dat dat gezin in het voor ons liggende jaar met veel nieuwe en vooral met veel jonge leden zal worden vermeerderd. Dat kunnen we bereiken als we de jongeren uitnodigen op onze vergaderingen, lezingen enz. Het beste is daarover eens met de hoofden van de plaatselijke onderwijsinstellingen te praten. Menige leraar of onderwijzer zou het ook op prijs stellen met zijn klas eens een bezoek te mogen brengen aan een bijenstal.

Natuurlijk worden niet al deze bezoekers imkers. Maar als ervaren imkers de belangstellende jongelui onder hun hoede nemen om ze in de wonderen en de geheimen van het bijenleven in te wijden en ze te helpen bij de eerste schreden op hun imkersloopbaan, zal het zeker onder het jongere geslacht verder doorwerken.

Een onzer afdelingen, die de werving van jeugdleden krachtig ter hand nam, boekte in één maand tijds niet minder dan 13 nieuwe jeugdleden!

Mogen in 1953 vele afdelingen even fortuinlijk zijn!

(vervolg van pag. 1)

houdende regenachtige weer, moeite hebben met het verdampen van het overtollige vocht, kunt U ze in belangrijke mate helpen door deze kleine opening open te houden. Voor roverij bestaat geen gevaar, want de bijen houden aan de binnenzijde van deze extra opening degelijk de wacht. Persoonlijk laat ik deze tweede opening open totdat het werkelijk koud begint te worden, daarna steek ik er een kurk in, doorboord met een buisje, met een doorsnede van ongeveer 3 mm, wat er de hele winter, ook al vriest het 10° C., in blijft.

Ik hoop U te hebben overtuigd, dat deze dekplank goedkoop is en handig. Vermoedelijk zal deze of gene U vertellen, dat de bijen, vooral bij goede dracht, raat gaan bouwen tussen de bovenlatjes van de ramen en deze dekplank, omdat de ruimte daartussen meer dan 8 à 9 mm bedraagt. Dit is ook zo, doch dit wordt door mij niet als een nadeel, doch als een voordeel aangemerkt, daar de bijen hierdoor in de gelegenheid zijn hun bouwdrift uit te leven en deze z.g. braamraat, als U ze zorgvuldig verzamelt, U via de zonnemeltemel, waar ik later nog op terugkom, per kast jaarlijks 100 à 200 gr. zuivere was oplevert, wat tezamen met de ontzegelwas precies voldoende is om U in de gelegenheid te stellen Uw jaarlijkse behoefte aan kunstraat te dekken. In plaats van hout kunt U voor deze dekplanken ook hardboard of zachtboard nemen, hoewel ik aan hout de voorkeur geef. Als U zachtboard gebruikt, moet U in de voeropening een blikken huls aanbrengen, waarvoor U met succes kunt gebruiken de blikken sponghulzen voor korven, welke U van het Bijenhuis kunt betrekken en die U dan wat moet inkorten. Doet U dit niet, dan gaan de bijen het zachtboard langs de randen van het voergat wegnagen.

Na dit praatje over dekplanken keren we nog weer even terug naar dat vocht in de kasten. U weet dat de bijen het ingevoerde wintervoedsel moeten indampen en

dat daarbij veel waterdamp moet worden verdreven. Ook bij de ademhaling komt veel waterdamp vrij, wat U zelf in deze tijd kunt zien, want bij koud weer condenseert de waterdamp, welke U uitademt, waardoor de ademhaling als het ware zichtbaar wordt. De bijen moeten deze waterdamp verdrijven door te ventileren, waarbij deze voor het grootste gedeelte door het vlieggat wordt uitgedreven, maar gedeeltelijk, en vooral bij koud weer, tegen de wanden en de dekplank neerslaat. Het hout neemt dit water op en geeft het aan de buitenzijde weer af. Dit is de reden, waarom we binnenbakken niet moeten schilderen en vooral niet lakken, omdat dit het hout luchtdicht afsluit en het doorlaten van het vocht tegengaat. Het zal U duidelijk zijn, dat de kleedjes, welke U op de dekplank legt, dit water ook opnemen, die daardoor vochtig en in sommige gevallen zelfs behoorlijk nat worden en helemaal geen bedekking is altijd nog beter dan een vochtige bedekking. Te veel vocht geeft aanleiding tot beschimmelde raten, gistende honing en uiteindelijk zieke bijen. We leggen dus geen extra-bedekking op voordat in het voorjaar weer een broednest is gevormd. Dan pakken we de bijen warm in om ze te helpen de broedtemperatuur van ongeveer 35° C. te handhaven, maar zorgen er dan ook voor, dat het dekmateriaal, dat we aanbrengen, kurkdroog is.

De volgende maand zullen we onze raten eens aan een nadere beschouwing onderwerpen en zal ik U laten zien, hoe U met eenvoudige middelen een praktische ratenbergplaats kunt maken. Tevens stel ik mij voor in deze rubriek de veranderingen te bespreken, welke de schaal van mijn weegschaalvolk in de loop van het jaar aangeeft. Het volk is gehuisvest in een V. S.-kast en zit op twee broedkamers, ieder met 10 raten. De kast staat in een stal. Op Zondag 16 November 1952 gaf de schaal een gewicht aan van 43,5 kg, op 23 November d.a.v. 43,4 kg, een verbruik dus van 100 gr. In deze week vielen de eerste koude dagen van deze winter.

M.

Het Jeugdhoeckje

aap - noot - mies

Bijna elk dagblad kent zijn jeugdhoeckje, 'n verhaaltje, vaak in beeldvorm. Men hoort wel eens zeggen: „ik zou ze niet graag de kost geven...“ Neen, ik zou inderdaad de grote mensen, die in hun lijfblad eerst het kinder-verhaaltje opzoeken, niet graag in de kost hebben. Niet iedereen zal ronduit bekennen dat hij dat doet. Ondergetekende echter gerust hoor.

Zo'n imker-jeugdhoeckje misten we in het Maandschrift. En toch zou 't zijn nut hebben voor de absolute beginner, voor de belangstellende leek, voor de ambtshalve — of door het lot verbodene — geïnteresseerden. Misschien zelfs — zoals bij de kinderverhaaltjes — voor de halfwas en volwassen imkers.

De verdienste van deze ontdekking komt niet mij toe, maar de redactie-commissie, die mij verzocht enige artikeltjes in deze geest te schrijven.

Het is een feit, dat veel imkers bang zijn, er van verdacht te worden beginnende te zijn. U lacht? Meermalen is mij op vergaderingen en in gesprekken onomwonden verklaard, dat de cursus voor beginners meer in trek zou zijn als dat woord „beginners“ vervangen zou worden.

Veel mensen menen, dat men het kennen en kunnen van een bijenhouder kan meten naar het aantal jaren dat hij de sport beoefent. Dit is net zo min een maatstaf voor 's mans vaardigheid als de meter voor een melkboer. Er zijn voorbeelden bij dozijnen, dat „twee- en driejarige imkers“ meer succes hebben dan sommige met zilver en goud getooide collega's. Lees goed wat er staat en ga niet generaliseren, want er zijn ook veel oudere en oude imkers, waarvoor een ieder van ons respect moet hebben, voor wat hun kennis betreft en hun bereidwilligheid nieuwelingen te helpen.

De veteranen moeten echter ook hun best doen om in te zien, dat er in de bijenhouderij de laatste jaren nog al een en ander veranderd is... óók in ons land. Het opvallende is, dat juist onder de oudere imkers degenen voorop staan, als er iets te leren valt, die het beste bijen houden.

Na deze algemene waarheden ga ik me speciaal richten tot de aspirant-imkers, baby-imkers, de éénjarigen en alle anderen die menen dat ze nog niet „volwassen“ zijn.

Het is misschien wel goed nog eens nadrukkelijk op te merken, dat deze stukjes niet voorbehouden zijn voor imkers. Ik ken namelijk manmoedige vrouwen, die — desnoods tot de tanden gewapend — een zwerm schep-pen. Ook zijn er dames, die met hun eigen „bedrijfje“ wedijveren met hun man. Maar het zijn uitzonderingen en meestal horen we van de „zwakke“ zijde klachten over uitgaven en langdurige vergaderingen. Soms ook de wens er iets van te leren. Welaan dan...!

De bijenhouderij heeft veel aspecten (facetten, kanten). Wij zullen ons uitsluitend bezighouden met de techniek van het imkeren. De wetenschap zullen we er slechts bij halen waar 't nodig is om de praktijk te ondersteunen. Je kunt nu eenmaal geen huis bouwen alléén van baksteen. Cement moet de zaak een beetje bij mekaar houden.

Is bijenhouden moeilijk? (Bijen hóuden schijnt voor sommigen een hele toer te zijn).

Op deze eerste vraag moet ik 'n positief antwoord schuldig blijven. Naar schatting heb ik de laatste zes jaar aan ongeveer 900-1000 mensen (grotendeels leken) les gegeven in de beginselen van de bijenteelt. Met betrekking tot de eerste vraag meen ik in die tijd geleerd te hebben:

1. dat bijenteelt moeilijk is als in korte tijd veel oehandeld moet worden. Dat is logisch, want hoeveel nieuwe begrippen moeten niet verwerkt worden. Van-buiten-leren is wel te doen, maar daar zijn we er niet mee, we moeten inzicht krijgen.

2. Dat de resultaten meestal recht-evenredig zijn met de ambitie die men heeft en de moeite die men zich geeft. Dit is niet zo opvallend, daar men dit vrijwel van elk soortgelijk studie-object kan zeggen. Maar moeite en ambitie zien hier speciaal op hetgeen men doet om eigen te worden met de bijen (practisch werk dus!)
3. Dat men een beetje gevoel (feeling) voor bijen moet hebben.

Hebben jullie ook lezen geleerd met aap-roos-zeefmuur? De meesten vermoedelijk niet meer. We noemen dat nu een verouderde methode. Maar we leerden lezen van a tot z, onbewust, voetje voor voetje. En zo kan en moet het met de bijenteelt ook gaan. Voetje voor voetje en met aap beginnen!

De maand Januari is — wat de werkzaamheden aan de bijen betreft — voor alle imkers van 0 tot 50 jaar en ouder hetzelfde. Als goed ingewinterd is mogen we niets doen aan de bijen. Bij sneeuwval of gedurende een vorstperiode moeten we de mezen voeren, anders gaan zij bij de bijen op bezoek. Dat kan een ramp worden. Later hierover meer. Voer ze!

Wat moeten onze aspirant-imkertjes doen, zij dus, die nog geen bijen hebben?

Om te beginnen lezen en vragen, want nog dit jaar zult gij praktisch bijenhouder worden, eigenaar van een volk. Maar, dan moet je ook gaan sparen... er is n.l. 'n beetje geld voor nodig.

Er zijn beginners geweest, die f 500,— of meer besteedden; ik heb er méér ontmoet die maar f 50,— konden spenderen. De laatsten hebben beter kans van slagen dan de eersten. Bijenhouden moet zeer geleidelijk gaan. Als je het eenmaal kunt maakt het geen verschil of je 2 of 50 volken hebt.

Wees dus verstandig en begin met mij in het klein.

Mag ik je nu even de nota presenteren?

Een broedkamer met vaste bodem	f 10,—
Tien broedkamerraampjes	f 2,—
10 vel kunstraat, broedkamerformaat	f 3,50
20 afstandblikjes	f 0,40

Totaal f 15,90

Deze dingen heb je om te beginnen beslist nodig. De volgende heb je óók nodig, maar als je een beetje handig bent kan je je voorlopig gemakkelijk behelpen zonder dat het je geld behoeft te kosten:

- a. Een dekplank (f 2,—). Voorlopig kun je in plaats hiervan een kleedje gebruiken, b.v. een goed schoon gemaakt stuk loper of tapijt of iets dergelijks van $41\frac{1}{2} \times 47$ cm.
- b. Een dak voor je kast. Als je dat koopt is het voorzien van zink en het kost f 7,—. Als je zelf een „kistje“ timmert met een bodemoppervlak van 42.3×47.5 cm en met zijanten van 8 cm hoog, kan je het daarmee voorlopig best doen. Om het waterdicht te maken spijker je er dakleer of asfaltpapier of iets dergelijks op.
- c. Een bijenkap. Die kost f 3.75, maar als je van een collega-imker even een bijenkap leent, wil een van je huisgenoten die wel namaken van een verloren lapje dunne stof. Als vizier kun je voorlopig wel een stukje horregaas gebruiken. Als je je later een echte bijenkap aanschafft kan je deze eigengemaakte kap op reserve houden voor het geval dat je eens een bezoeker krijgt, die je bijen wil zien.
- d. Een voerbak (f 6.75) is ook nodig, maar het eerste jaar zullen we ons op andere wijze behelpen om zo weinig mogelijk kosten te maken.

En de bijen?

Het is een oud gebruik in de imkerswereld dat een beginner een zwerm cadeau krijgt. De afdelingen zullen graag helpen als ze tijdig weten hoeveel zwermen er nodig zijn. Laat je dus tijdig horen!

Je ziet dus, dat je geen kapitalist behoeft te zijn om met bijenhouden te beginnen. Als je bijen honing gaan opbrengen kan je je imkersuitrusting uitbreiden. En een verjaardag of een andere gelegenheid kan je misschien aangrijpen om beter „in de spullen“ te komen!

Tilburg.

H. VAN GOOL.

Vragen betreffende de „Ideaal Combinatie”

Naar aanleiding van het artikel, betreffende de „Ideaal Combinatie”, werden mij een aantal vragen gesteld, waarvan het wellicht zijn nut heeft, deze in het orgaan te behandelen.

Fabrikage

Wat de vervaardiging betreft, noch de heer Jansen, noch ondergetekende zijn handelaren. Wij kunnen dus de leverantie van de combinatie onmogelijk voor onze rekening nemen. Dit is wellicht iets voor de afd. Handel. Wel zal de grote verscheidenheid in kastmaten dit niet eenvoudig maken, doch deze moeilijkheden kunnen wellicht opgevangen worden door de combinatie in pakketvorm in onderdelen in de handel te brengen. De kopers kunnen dan de delen op lengte maken en het geval zelf in elkaar zetten.

Enkel- of dubbelwandige kast

De combinatie was oorspronkelijk bedoeld voor de enkelwandige kast. Doch hij kan ook, zonder bezwaar, op de dubbelwandige kast toegepast worden.

1. als inlegrand, bij wijze van een separatie.

De moeilijkheid is zorg te dragen dat de vliegopeningen in de combinatie corresponderen met de openingen in de buitenrand. Het wil mij voorkomen, dat de meeste imkers door passen en meten daar wel een oplossing voor zullen weten te vinden.

Om het stapelen mogelijk te maken moet men er op toezien, dat de hoogte van de buitenranden precies gelijk is aan die van de honingkamers. Immers, plaatst men dan een honingkamer en een buitenrand bij, dan rijst de combinatie dezelfde afstand en blijven de uitvliegopeningen precies voor elkaar.

2. Men kan de combinatie ook plaatsen op de buitenrand, die dan een zodanige hoogte moet hebben, dat deze, met de combinatie samen, dezelfde hoogte heeft als een broedkamer. Bij gebruik van een V.S.-kast betekent dit het bijplaatsen van de smalle rand, of het vervangen van de onderste rand door een bredere van juist voldoende hoogte.

De maten van de genormaliseerde kast zijn zodanig, dat daarop de combinatie onmiddellijk geplaatst kan worden.

Zwermen

In het vorige artikel staat, dat zwermen uitgesloten is. Deze boude uitspraak heeft heel wat pennen in beweging gebracht. De ervaren imker zal direct begrepen hebben, dat hier bedoeld was, dat we niet op het afkomen van een normale natuurzwerm behoeven te letten, hetgeen juist een der doelstellingen was van de combinatie. We schreven, dat na het separeren de vliegbijen van het bovenvolk, zich ongemerkt voegen bij die van het ondervolk. Deze vlieger, die ons niet de minste last bezorgt, is dus eigenlijk onze eerste zwerm. Ca. 10 dagen later verstellen we de schuifjes en vliegt het bovenvolk opnieuw kaal, welke vlieger we als nazwerm kunnen beschouwen. Het afvliegen van beide zwermen geschiedt echter zo radicaal, dat het bovenvolk als 't ware totaal geruïneerd is. Kort daarop, ongeveer na 2 of 3 dagen loopt de eerste jonge moeder uit. Het is wel te begrijpen, dat dit volk, onder deze omstandigheden, moeilijk een zwerm zal kunnen formeren. De praktijk met de combinatie heeft ons daaromtrent dan ook de zekerheid gegeven. Men behoeft er niets aan te doen, de overvloedige moerdoopen worden door de bijen zelf verwijderd.

Honing voeren

We gaven in overweging, de eerste dagen na het separeren, de bijen een warme honingoplossing te geven. Waarom geen suiker vraagt men. Het is zo, dat het bovenvolk na het separeren moederloos is en beroofd van alle vliegbijen. Ze staan dus voor de taak, juist in de tijd, dat ze zelf niet in staat zijn iets te halen, de koninginlarven op te trekken. Het is dan ook geen overvloedige weelde, gedurende dit proces, dat ongeveer zes

dagen in beslag neemt, de bijen wat extra te geven. Het zal de jonge moeren zeker ten goede komen. Zijn de doppen gesloten, dan kan verder met suiker worden volstaan.

Twee jonge moeren

Sommige leden achten het niet gewenst met de oude moeder in het bovenvolk te overwinteren. Dat behoeft ook niet. Men kan deze na de dracht altijd nog vervangen, mits men een jonge bevruchte moeder ter beschikking heeft. Het kweken van een jonge moeder in het eigen volk kost ons een kleine maand stilstand in de broedaanzet, terwijl juist dit volk, door het meer dan eens afgeven van zijn vliegbijen toch al niet zo sterk is en het met suikervoeren in conditie moet worden gebracht.

Beschikt men niet over voldoende vrije tijd, dan menen wij, dat het eenvoudiger is de overjarige moeder rustig in het volk te laten.

Wijziging in de beschreven methode

De beschreven methode was bedoeld voor de vroegdracht, gevolgd door een dracht op de klaver. In streken waar de omstandigheden anders liggen, zullen ook de bakens dienen te worden verzet. Wat wij met de combinatie hebben bedoeld was, met minimum arbeid, maximum resultaat te bereiken. Leden, die de aangegeven methode willen wijzigen of willen aanpassen aan de mogelijkheden in hun omgeving, zou ik in overweging willen geven, hun resultaten later eens in het orgaan of in een particuliere mededeling ter onzer kennis te brengen.

P. KLAPWIJK,
Secretaris afd. Rotterdam.
Fr. Haverschmidtlaan 64, Schiedam

Bijendansen in de zwermtros.

Lindauer, M. — Bientänze in der Schwarmtraube.

Die Naturwissenschaften. 38. Jg. 22. H. November 1951. Pp. 510—513.

Een volk dat wil gaan zwermen zendt speurbijen uit om een geschikte woning op te zoeken. Deze speurbijen dansen in het volk, evenals bijen, die een drachtbron gevonden hebben. Misschien wordt het dansen wat langer volgehouden. Aanvankelijk dansen de speurbijen in verschillende richtingen, maar op de duur komt er steeds meer voorkeur voor één bepaalde richting, die dan ook de definitieve richting van het vertrek van de zwerm aangeeft. Ook de afstand van de nieuwe woning wordt door deze dans aangegeven.

Nog enige invloeden van Nosema-besmetting op het verzamelen van voedsel door de individuele werkers van de honingbij.

Hassanein, M. H. — Some further effects of infection with Nosema apis on the foraging activities of the individual worker honeybee.

The Scottish beekeeper. Vol. 28, Nr. 9, Sept. 1952. Pp. 180—182.

Door nauwkeurige wegen werd van een aantal vliegbijen de hoeveelheid in de korfjes verzameld stuifmeel bepaald, evenals de hoeveelheid nectar in de honingblaas. Daarna werden deze bijen onderzocht op een besmetting met Nosema. De zieke bijen bleken aanmerke-

VOOR ONZE IMKERSVROUWEN

Heeft U „kaarsvet-honing“?

„Wat is kaarsvet-honing“? zullen sommigen van u vragen. We zullen eerst eens nagaan, hoe we aan het z.g. „kaarsvetverschijnsel“ komen. Het ontstaat als de honing kristalliseert. Het zit niet alleen boven op de honing, onder de deksel, als een fijn licht laagje, maar ook aan de zijkanten van het potje ziet men dikwijls lichte vlekken, die wel op de ijsbloemen lijken, die we 's winters bij vorst op onze ruiten te zien krijgen. Als er een barst of scheur in een potje zit, komt er zelfs een lichtere streep langs deze barst.

Heeft men de honing zindelijk behandeld en goed gezeefd, voor het laatst nog eens door kaasdoek, dan kan er niets in zitten wat niet deugt. Die „kaarsvethoning“ is dan ook niet van slechtere kwaliteit dan andere honing en bovendien smaakt hij best. Maar het lijkt niet zo mooi, zeker niet voor de verkoop of als de honing naar een tentoonstelling moet. Mensen, die er geen verstand van hebben, staan er wel eens wat wantrouwend tegenover en denken dat er met de honing geknoeid is, dat er b.v. iets is doorgeroerd.

Nu zijn de geleerden het over het kaarsvetverschijnsel van de honing nog niet helemaal eens. Wel hebben proeven aangetoond, dat het iets met vochtigheid te maken heeft. De dekseltjes van onze honingpotjes sluiten niet helemaal luchtdicht, niet zoals een weckfles b.v. Een imker heeft eens een aantal potjes met honing uit dezelfde bus gevuld. Alle potjes werden gewoon recht op bewaard, met de deksel naar boven. Een potje werd echter, goed afgesloten, omgekeerd neergezet. De honing in dit laatste potje, die geheel van de buitenlucht was afgesloten, bleef egaal van kleur, terwijl de andere potjes bebloemd werden.

Een andere imker maakte een deel van zijn honing-

potjes van binnen goed droog, terwijl hij in enige andere een vochtige aanslag achterliet. Nu werd de honing in de droge potjes prachtig egaal van kleur en die in de enigszins vochtige potjes niet.

Het is dus zaak de honing op een droge (en koele) plaats te bewaren en hem in droge potjes te doen.

Over het schoonmaken en drogen van de potjes zullen we het zeker nog eens hebben. Maar nu zijn we nog bezig onze honingvoorraad op te maken en hier is nog een recept voor en vlug klaar te maken overheerlijke

Honing-chocoladepasta.

Deze maken we van:

- 200 gram boter of margarine (liefst plantenboter);
- 200 gram vloeibare honing;
- 30 gram cacao (6 afgestreken eetlepels);
- 1 eetlepel suiker en
- 1 eetlepel gekookt water.

Men laat de boter op een warme plaats week worden. Intussen roert men cacao en suiker goed door elkaar, daarna glad roeren met het water en een weinig honing. Dan goed met de rest van de honing vermengen.

Nu kloppen we de boter met een vork tot een smeuge massa, daarna roeren we alles goed door elkaar. Even op een koele plaats laten staan en dan de potjes vullen. Het is heerlijk op de boterham, maar smeert u het ook eens op een gewoon biscuitje bij de thee. Of als een echte tractatie, op een wafelwaaier en spuit er dan uit een puntzakje nog wat slagroom boven op.

C. T.

NIEUWE WEGEN BIJ DE ZIEKTEBESTRIJDING IN DE FRUITTEELT

Bij de ziektebestrijding in de fruitteelt zoekt men steeds naar nieuwe mogelijkheden. Kwam eerst het spuiten met de motorspuit steeds meer op de voorgrond, daarna het stuiven met stuifapparaten, thans is het nevelen met de nevelspuit in ieders belangstelling gekomen. En steeds meer slaat daarbij de imkers de schrik om het hart als zij denken aan hun geliefde bijen met al die giftige bestrijdingsmiddelen. Doch de komst van de nevelspuit heeft toch ook voor ons, imkers, waarschijnlijk nog wel enkele voordelen. Het principe van de nevelspuit berust hierop, dat zo weinig mogelijk vloeistof op de bomen gebracht wordt. Men spreekt van 200 tot 400 l. per ha en zelfs nog van kleinere hoeveelheden. Voordien varieerde dit van 5000 tot 8000 l. per ha. En al mag dan de concentratie sterker zijn, het zal toch een groot voordeel voor onze bijen zijn dat praktisch geen vloeistof onder de bomen terecht komt. Dus niet op het gras waar onze bijen water halen, en niet op de eventuele honing- en/of stuifmeelgevende gewassen onder de bomen. Verder is het mogelijk om ruim 1 ha per uur te nevelen, wat ruim drie à viermaal zoveel is als met de motorspuit. Dit houdt dus in dat in een veel korter tijdsbestek de bomen behandeld zullen zijn, dus veel minder risico voor onze bijen. Terwijl de laatste proefnemingen van de nevelspuit in de afgelopen zomer, vooral in Zeeland, wezen in de richting om in de nacht te gaan nevelen. Er was dan minder wind, en men kreeg met de schijnwerpers een beter overzicht over het werk. Voor ons imkers zou dit het grote voordeel hebben, dat in de meeste gevallen de bijenvolken tijdens het spuiten niet meer gesloten behoeven te worden, doordat het nevelen in de nacht gebeurt.

In de praktijk is het 's nachts nevelen in de afgelopen zomer en voorjaar op verschillende plaatsen met succes toegepast. Misschien dus dat in de naaste toekomst de gevaren voor onze bijen wat betreft de bespuitingen in de boomgaarden, belangrijk zullen verminderen. De juiste tussenweg in deze kwestie zal ongetwijfeld het beste zijn. De imker kan nu eenmaal niet riskeren, dat zijn volken doodgespoten worden, en de fruitteler kan zich de weelde niet veroorloven zijn ziektebestrijding achterwege te laten. Wederzijds overleg en samenwerking is een gebiedende eis voor imkers zowel als de fruittelers. Met belangstelling en hoopvolle verwachting kunnen wij daarom de techniek van de ziektebestrijding in onze land- en tuinbouw gadeslaan.

Bunnik.

C. PATER Jzn.

(vervolg van pag. 4)

lijk minder stuifmeel en nectar te verzamelen. De kop van de zieke bijen was lichter dan van gezonde, vermoedelijk omdat de klieren daarin minder ontwikkeld waren. Het achterlijf van zieke bijen was daarentegen zwaarder, evenals het totale gewicht.

Oriëntatievermogen en taal der bijen.

Frisch, K. von — Orienting ability and communication among bees.

Bee World. Vol. 33. Nr. 2 en 3. Febr. en Maart 1952. Pp. 19—25 en 35—40.

Frisch, K. von — Orientierungsvermögen und Sprache der Bienen.

Die Naturwissenschaften. 38. Jg. H. 5. Maart 1951. Pp. 105—112.

Na de samenvatting, die hij in 1948 (Aus dem Leben der Bienen) van zijn werk gaf, is von Frisch met nieuwe ijver begonnen om nog meer te weten te komen over de zo wonderlijke taal der bijen. Het bleek, dat voor de bijen de afstand, afgelegd naar de drachtbron, doorslaggevend is voor het aangeven door de kwispeldans van die afstand. Bij tegenwind op de heenweg geven de bijen een langere afstand aan, dan wanneer er geen wind is. Dit geldt ook voor bijen, die tegen een steile helling op moeten vliegen. Door sommige onderzoekers werd de sikkeldans waargenomen. Von Frisch zag deze in het begin van zijn werk niet. Het bleek nu dat deze dans door de Italiaanse bijen wordt uitgevoerd. De kwispeldans wordt door de bijen van dit ras ook iets langzamer uitgevoerd. Als de bijen een omweg moeten maken om een hindernis, dan geeft de dans de rechte verbinding tussen woning en drachtbron aan, maar daarbij de in werkelijkheid afgelegde afstand.

Het bleek, dat de bijen de polarisatierichting van het licht kunnen waarnemen. Daar het blauwe hemellicht gepolariseerd is en de polarisatierichting verschillend is naar de verschillende windrichtingen kunnen de bijen zich oriënteren naar deze polarisatierichting als ze een stuk blauw van de hemel kunnen zien.

Tilburg.

Ir. J. MOMMERS

UIT DE JAAGKIEPS

Ik ontving en keurig boekje: Report of the State Apiarist, van de Staat Iowa-V. S.; uit de opdracht voorin het boek blijkt dat de State Apiarist dit verslag wettelijk verplicht aan de Gouverneur van genoemde staat moet uitbrengen.

Het verslag telt 126 bladzijden, is op goed papier gedrukt en heeft talrijke foto's.

Denk niet dat het een zakelijk rapport is en voor een buitenlander van weinig belang. Het ambtelijk verslag telt slechts 11 bladzijden, de rest van het boek wordt ingenomen door vele interessante artikelen uit verschillende landen. Hier volgt een greep uit de inhoudsopgave:

Fraser — De geschiedenis van de bijenteelt in de Franssprekende landen.

Everts — Bijenteelt in Holland (met foto's, o.a. van de Imkersdag in Dordrecht).

Het reizen naar de heide in Engeland.

Het tentoonstellen van honing.

Aantekeningen over de bijenteelt in Japan.

Honing in de raat, van de welbekende deskundige Carl E. Killion. (Deze heeft ons foto's van raathoning voor het Groentje beloofd).

De tegenwoordige State Apiarist - ik zou dit willen verhalen met Staats-imker — is de heer F. B. Paddock. Uit een artikel, dat hij wijdt aan de in 1951 overleden Frank C. Pellett, de bekende deskundige en schrijver over bijenteelt en honing-gevende gewassen (Pellett-klaver) kunnen we lezen hoe de titel van State Apiarist is ontstaan.

In 1912 werd in genoemde staat een wet betreffende het toezicht op de bijenteelt aangenomen en Pellett zou de eerste ambtelijke „bijen-man" zijn met de titel van bijen-inspecteur. Hij ging met deze titel niet accoord: zijn taak moest niet een politieel toezicht zijn, maar opvoedend en zo ontstond de titel State Apiarist, welke volgens Pellett voor die tijd nooit gebruikt was.

Mr. Paddock heeft mij gevraagd zijn beste wensen aan de bijenhouders in Nederland over te brengen, dit doe ik hierbij gaarne. Zoals reeds in een vorige Jaagkieps vermeld wil men in de V. S. de bijenteelt in andere landen nog meer helpen.

Deze maand zal een President van een andere richting de V. S. gaan leiden; laten we hopen, dat het ook voor de bijenteelt goede gevolgen zal hebben. Men zal wel denken, wat hebben de bijen met de politiek te maken? Maar let eens op het vele wetenschappelijk werk, dat in Amerika, ook ten opzichte van de bijenteelt, wordt verricht en aan de bescherming van de bijenteelt in de V. S. door een bijslag bij de uitvoer van honing.

In de vorige Jaagkieps heeft U een paar foto's over bijenteelt op Cyprus gezien. Deze waren welwillend afgestaan door Mr. Georgiou, welke van dit eiland afkomstig. Hij woont thans in de V. S. en vertelt in Gleanings over zijn vaderland (1952/1).

De bekende schrijver Conan Doyle heeft eens een verhaal geschreven: Cyprian Bees. Het is een moord-verhaal. De moordenaars gebruikten Cyperse bijen om hun slachtoffers te doden.

Maar volgens Georgiou zijn deze bijen niet zo moordlustig, want hij heeft gedurende twaalf jaar, dat hij bijen in zijn vaderland hield, niet zo veel steken gehad als gedurende de zomer van 1949, toen hij Italiaanse bijen had in de Staat New-York.

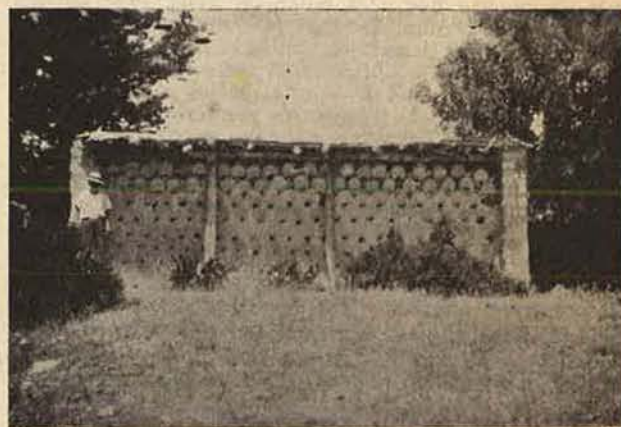
Er is verschil tussen beide bijensoorten: de Cyperse waarschuwt altijd om voorzichtig te zijn; wanneer zij opgewonden raken zullen zij, alvorens aan te vallen, eerst op uw handen komen zitten alsof zij zeggen willen: wees op uw hoede. De Italianen geven geen waarschuwing.

Een andere waarschuwing van de Cyperse bij is een eigenaardig geluid, dat ze voortbrengt. Een Amerikaanse

imker heeft dit beschreven als het geluid van vlees in de braadpan.

De Cyperse bijen, welke buiten hun vaderland worden geteeld, zijn onhandelbaar geworden. Maar op Cyprus zijn deze bijen raszuiver gebleven en de bijenhouders wenssen geen andere rassen, zij weten met hun bijen om te gaan.

De ergste bijenvijand is een grote wesp, deze is ongeveer 3 x zo groot als een bij, zij vangt de bijen weg en dringt ten slotte de korven binnen, de bijen verdedigen zich dapper, maar worden ten slotte overwonnen, waarna hun honing weggesleept wordt. Het verlies aan volken is zeker 4 à 5 percent, geen wonder dat de Cyperse bij zo vechtlustig is, als zij dergelijke gevaren het hoofd moet bieden.

....deze worden in buizen van klei gehouden....

Op Cyprus, een eiland gelegen in het oosten van de Middellandse Zee, heeft men ongeveer 30.000 bijenvolken, deze worden in de ouderwetse buizen van klei, maar ook in moderne kasten gehouden. De ouderwetse geven hoogstens 10 kg honing. De bijenhouders hebben gemiddeld 20 volken, maar er zijn imkers met 300 volken. Het merendeel der imkers behoort tot de meest welgestelde dorpsgenoten. De moderne kasten geven ongeveer 30 kg, maar in streken met citrus en thijm is de opbrengst veel hoger. De citrushing is heerlijk van smaak en brengt een goede prijs op.

In de citrus-streken kan men heel gemakkelijk zijn zwermen vangen, men hoeft slechts een paar bladeren van een citroenboom tussen de vingers te wrijven en de zwermen zullen zich dadelijk op deze bladeren zetten. Het is alleen jammer dat de geur binnen een uur verdwenen is.

De goede eigenschappen van deze bijen zijn:

- Zij zijn bestand tegen Amerikaans en Europees vuilbroed, deze ziekten komen op het eiland niet voor, wel in de omliggende landen.
- Zij zijn zeer werkzaam.
- Zij verdedigen zich uitstekend tegen hun vijanden.

....maar ook in moderne kasten.

- Volgens de Franse professor Gilbert zouden hun tongen langer zijn dan van andere rassen.
- Zij blijven rustig op de raten zitten, zodat de koningin gemakkelijk gevonden kan worden.

De slechte trekken zijn hun woestheid en de eigen-schap om een groot aantal moerdoppen te maken; schrijver heeft eens 32 natuurlijk gebouwde doppen op één raat geteld en Dr. C. C. Miller is het in 1905 gelukt 119 doppen op twee ramen te laten optrekken. Dit kan voordelig zijn bij de koninginneteteelt, maar is ongewenst bij honing-productie. Maar met schaduw en voldoende ruimte kan men het zwermen voorkomen. Ongeveer 6 % der volken zwermt.

Op de tekening op bladzijde 165 van de vorige jaar-gang kunt U zien, dat honing een satijnen huid geeft, La Gazette Apicole 1952/1 geeft het volgende recept: Door honing en bitterkers zult gij een lieleblanke huid bekomen. Dat zeiden onze grootmoeders en zij vonden er baat bij. Men moet met een groente-pers een soep-lepel sap uit bitterkers persen, hieraan voegt men evenveel vloeibare honing toe. Hiermede wordt het ge-laai bestreken, men laat de vloeistof opdrogen en als men toilet maakt wordt het gelaai met lauw water af-gewassen.

De Olympiade 1952 heeft weer menig record doen sneven en we gaan ons wel eens afvragen, hoe is dat mogelijk, zijn er dan geen grenzen?

In het American Beejournal 1952/6 schrijft Roy A. Grout over Sportcollege, welke instelling hij een „honey“-onderwerp noemt. Hieruit het volgende:

In 1944 werd het Sport-college in Canada gesticht. Dit college onderzoekt alle ontdekkingen op het gebied van gezondheid, training, speltechniek, enz. Reeds meer dan een miljoen raadgevingen zijn aan atleten ver-strekt. Veel hangt van het dieet af, en hierin speelt honing een grote rol.

De bekende Canadese IJshockey Club „Delvoirt Red Wings“ (Kampioen 1951) heeft ook de bemiddeling van het college ingeroepen en kreeg het volgende middel. (In Amerika wordt zo'n middel een jack-up genoemd):

Sap van 5 à 6 sinaasappelen, vermengd met twee of drie theelepels honing wordt ingenomen na het spel; gedurende 4 à 5 uur voor het spel worden per uur kleinere hoeveelheden gedronken, ook gedurende de rustpauzes.

Door dit middel wordt het bloedsuiker-gehalte, hetwelk gedurende lichaams-inspanning afneemt, weer aange-vuld.

Een jack-up is van veel belang voor een schooljongen-atleet, die zich vlug na het spel op zijn schoolwerk moet kunnen concentreren.

Uit één der geschriften van het college:

„Honing is een ideaal voedsel voor atleten en een onovertroffen bron van vlugge en werkzame kracht, zoals door speciale studie door het Sport-college werd aangetoond“.

Als een gevolg van de uitstekende resultaten is honing op de lijst van „verplichte“ voedsels voor atleten ge-plaatst.

In Frankrijk vindt de invoer van buitenlandse honing plaats in overleg met vertegenwoordigers van de bijen-teelt-organisaties. Deze vertegenwoordigers hebben thans gevraagd op de ingevoerde honing een toeslag te leggen voor een fonds om de Franse bijenteelt te steu-nen. De honingimporteurs staan hier welwillend tegen-over, maar alleen een wet zal dit mogelijk maken. Dit zal men thans trachten te bereiken. (Revue fran-çaise 1952/4).

In La Gazette Apicole 1952/6 zegt Andre Eshault dat gij jong kunt worden, dank zij de bijen, en dit door de samenstelling van het koninklijk voedsel.

Deze stof, wit en zalfachtig, bestaat bij analyse uit aan-scheikundigen wel bekende stoffen: vitaminen A-B-C en diverse zuren, alle stoffen die zelfs bij zeer geringe

hoeveelheden, krachtige uitwerking kunnen hebben. Maar er zijn twee bijzonderheden:

1. de algehele afwezigheid van vitamine E. Dit is erg opvallend, gezien de belangrijke rol, die deze stof in het voorttelings-proces bij de hogere dieren speelt. De koningin, wier geheel bestaan gericht is op de voorttelling, schijnt geen vitamine E nodig te heb-ben. Er schijnen hier andere eisen te bestaan (ver-wezen wordt naar de parthenogenese), deze zijn meer soepel dan bij de hogere dieren (door verande-ring van voedsel kan van een onvruchtbaar wezen een vruchtbaar gemaakt worden, dat duizenden eitjes per dag legt).
2. De grote hoeveelheid vitamine B in het koninklijk voedsel. Deze vitamine oefent op het levend orga-nisme een heilzame invloed uit, bevordert de stof-wisseling, de groei en de spijsvertering.

Toch zijn deze ontdekkingen, hoe belangrijk ook, niet in staat de wonderlijke mogelijkheden van het konink-lijk voedsel te verklaren. De verkregen resultaten zijn moeilijk toe te schrijven aan een geheimzinnige stof, die aan de analyse zou zijn ontgaan. Wij zijn genood-zaakt aan te nemen, dat een bevoorrecht evenwicht der samenstellende stoffen, waarvan de volmaakte verhou-ding de eigenschappen vertienvoudigt, de oorzaak is. Zoals de zaken nu staan, schijnt het koninklijk voedsel aan het geneeskundig arsenaal een uitgelezen wapen te zullen verstrekken.

De grote concentratie van de actieve stoffen ver-goedt ten dele de moeilijkheden van de oogst en de kleine hoeveelheid ervan — 2 à 3 gram per volk. Dit schijnt reeds het toedienen van een geneesmiddel door de mond onmogelijk te maken, daar er dan veel ver-loren zal gaan. Het zal dus door inspuiting in de bloeds-omloop gebracht moeten worden.

Uit Amerikaanse geneeskundige vakbladen worden eni-ge gevallen van genezing gemeld, welke ongelooflijk schijnen: een patient, die zich slechts met talrijke krachtsinspanningen kon verplaatsen, werd volkomen vlug ter been en een ander, waarvan de intellectuele vermogens en reflex-beweging bijna waren verdwenen (kindsheid) werd weer in staat zijn bewegingen onder bedwang te krijgen.

Maar men moet zeer voorzichtig zijn met de waarde van deze resultaten, er zijn nog te weinig proefnemin-gen verricht.

„Laten we geduld hebben en ons voor het ogenblik tevreden stellen met de aantrekkelijke beloften, ver-kregen uit de eerste resultaten, misschien hebben we met het koninklijk voedsel de formule voor het water, dat jeugd schenkt, gevonden, het middel, waarnaar de mensheid reeds sedert de vroegste tijden zoekt“.

Jékavé.

toekenning eremedailles

Het Hoofdbestuur verleende in 1952 de eremedaille der Vereniging aan de volgende leden:

W. van Amerongen (afd. Eck en Wiel)
K. Bakker (afd. Steenwijk)
H. Benedictus (afd. Beetsterzwaag)
Tj. van Dam (afd. Jubbege)
E. Jansen (afd. De Wijk)
J. H. Lentink (afd. Brummen)
J. van Lochem (afd. Lichtenvoorde)
H. A. Nahuis (afd. Olst)
H. Niemeijer (afd. Vaassen)
E. Poppema (afd. Nistap)
H. J. Ruygh (afd. Heiloo)
J. Schaafsma (afd. Nietap)
H. Smit (afd. Ruinerwold)
T. Speur (afd. Den Helder)
J. H. Veenekamp (afd. Beetsterzwaag)
D. A. G. Verbrugh (afd. Eck en Wiel)
D. Zondervan (afd. Dedemsvaart N.S.)

Een oogst van 50—80 pond slingerhoning per wintervolk per jaar is geen kleinigheid. En zelfs in jaren waarin de heide het maar matig doet, komt daar nog 25—32 pond raathoning bij!

Van de Voorzitter onze afdeling Arnhem, de heer H. G. Maagendans, hoorde ik, dat de heer B. Jacobs een zeer succesvol imker is. En toen ik vernam dat de heer Jacobs ieder jaar van elk wintervolk tussen de 50 en 80 pond slingerhoning en bovendien dikwijls nog 25 tot 32 pond heideraathoning wint, popelde ik van verlangen om eens met hem te gaan praten. Een paar dagen later zaten de heren Jacobs en Maagendans en ik rond de tafel.

En..... zo

productie. En toen hij ons vertelde hoe hij die in de loop van het jaar behandelt, geraakte niet alleen hij, doch geraakten ook wij in vuur. We vergaten alles om ons heen en het werd laat, die avond....

Als we de bedrijfsmethode van de heer Jacobs gaan beschrijven willen we liever niet de loop van het verhaal met allerlei toelichtingen onderbreken. We geven daarom een aantal bijzonderheden vooraf. In het volgende nummer beginnen we dan met de behandeling van de volken in de loop van het jaar.

1. DE KASTEN.

De heer Jacobs gebruikt gewone, dubbelwandige Simplexkasten met één broedkamer en een aantal honingkamers. Als hij honingkamers te kort komt, neemt één bovenbak van broedkamerformaat soms de plaats van twee honingkamers in. Hij zit ruim in zijn materiaal en uit ons verslag zal wel blijken dat dat nodig is.

Behalve zijn 7 Simplexkasten gebruikt hij nog 7 zesraamskastjes. Deze hebben een hoog deksel, zodat er een voerapparaat onder kan staan.

Als voerapparaat gebruikt hij stroopbussen met gaatjes in de deksels.

Bovendien gebruikt hij nog een drietal 3-raamskastjes van het door Dr. Minderhoud ontworpen model, met een ruimte voor vaste honing of honingsuikerdeeg voor het voeren.

De methode-Jacobs is echter met elke in ons land gangbare enkel- en dubbelwandige kast uit te voeren. Als het zo uitkomt kan men in plaats van de 6-raamskastjes ook wel 10-raamskasten met een verkleinblok gebruiken. Noodzakelijk is echter dat alle ramen in alle kasten passen. Een raam uit een der Simplexkasten moet dus in elk der 6-raamskastjes passen en omgekeerd.

De heer Jacobs legde er de nadruk op, dat zijn methode niet de enige is, waarmee men succes kan hebben. Men kan ook op andere wijze dezelfde resultaten bereiken. Bij onze beschrijving zullen we ons echter niet op zijwegen begeven en we zullen ons bepalen tot de methode, zoals de heer Jacobs die toepast met zijn 7 honingvolken. De methode kan natuurlijk ook met meer of met minder volken worden gevolgd. De opmerkelijke lezer ziet zelf wel, dat men, b.v. door een Snelgrove-separator te gebruiken, de grondslagen van de methode-Jacobs, zij het op andere wijze, eveneens kan toepassen. „Maar ik heb

DE HEER JACOBS bleek het echte imkersbloed in zijn aderen te hebben. Zijn vader was imker en hij is met de bijen opgegroeid. En zijn kinderen zetten de familie-traditie voort, zoals dat zo dikwijls gaat met onze echte oude imkersgeslachten.

Wie de jaargang 1938 van ons Maandschrift opslaat, vindt op blz. 290 een foto van de bijenstal van de heer Jacobs, die de eerste prijs won van de bijenstal-inspectie van de afd. Arnhem, omdat zijn volken het gehele jaar door, maar in het bijzonder voor de zomerdracht, buitengewoon goed in conditie waren. Hij is dus geenszins een „nieuweling” en dat we niet meer van hem hoorden zal wel komen door zijn grote bescheidenheid.

De heer Jacobs „doet graag iets aan zijn bijen”. Behalve zijn „honingvolken” heeft hij dan ook nog een door hem zelf ontworpen 6-raams observatiekast, die we op de foto zien. De kast is draaibaar in alle richtingen, het vlieggat mondt echter uit in het midden van de kast, zodat de bijen van het draaien van hun woning geen hinder hebben, het vlieggat blijft altijd op dezelfde plaats. Met deze observatiekast behaalde hij een ereprijs op de in 1948 gehouden bijen-tentoonstelling „Bij en Blom” te Nijmegen. Verder heeft de heer Jacobs nog een paar korven en natuurlijk een „vitrine”, een bijenkast met glazen wanden.

Zijn 7 „honingvolken” gebruikt hij uitsluitend voor de honing-

nu eenmaal een bijenstal naar mijn zin en het Snelgrovebord kan je in een stal niet zo goed gebruiken, daarvoor moet je de volken eigenlijk vrij opstellen", aldus de heer Jacobs.

2. DE BEDEKKING DER KASTEN.

In de nazomer legt de heer Jacobs dekplanken op zijn volken. In het voorjaar vervangt hij de dekplanken door viltten dekkleedjes. Het hele jaar door heeft hij boven op de dekplanken of op de viltten kleedjes een dikke laag (minstens 10 cm) wollen kleedjes liggen, zelfs als de bijen op de heide staan.

Een dekplank maakt het de bijen mogelijk in de winter van

buitenkant van het broednest gebracht en verwijderd als het broed uitgelopen is.

4. KONINGINNE-ROOSTERS.

Op alle drachten gebruikt de heer Jacobs koninginne-roosters, óók op de heide.

Toen de „draadroosters" niet te krijgen waren heeft hij een paar „zinken" roosters aangeschaft, doch hij geeft de voorkeur aan draadroosters.

5. UITLAATBORDEN.

De heer Jacobs heeft voor elk van zijn 7 volken een uitlaatbord beschikbaar.

Met een uitlaatbord kan men op zeer eenvoudige wijze en zonder ze

nkert de heer Jacobs!!

de ene „straat" tussen de raten naar de andere te gaan zonder te verkleumen.

In de tijd, waarin de bijen moeten worden behandeld, hebben de bijen de bijenruimte boven de raampjes niet nodig. In deze tijd worden viltten dekkleedjes gebruikt. Men behoeft daarvan dikwijls maar een tipje op te lichten om te zien hoe het met het volk staat. Als we de bedrijfswijze bespreken, wordt dit wel duidelijker. Als men in de zomer dekplanken gebruikt, legt men bij elke inspectie het gehele volk bloot, de bijen worden meer vertrouwd en zijn spoediger geneigd tot steken. De warme bedekking is ook in de zomer heel belangrijk. Als de bijen het te warm krijgen, gaan ze wel ventileren. Krijgen ze het te koud door te weinig bedekking, dan moeten ze méér voedsel gebruiken, hun levensduur wordt daardoor verkort. Bovendien legt de koningin dan minder eitjes. Drie nadelen dus, die we kunnen voorkomen door in de zomer de volken warm ingepakt te houden.

3. DE RATEN.

De heer Jacobs beschikt over een groot aantal uitgebouwde raten. Zijn raten zien er stuk voor stuk onberispelijk uit. Wat niet de toets van een scherpe critiek kan doorstaan gaat er onherroepelijk uit.

De lezer, die de methode-Jacobs wil navolgen, zal over het algemeen in het begin te weinig uitgebouwde raten hebben. Hij zal het eerste jaar, waarin hij de methode gaat toepassen, reeds moeten zorgen dat hij die achterstand zo veel mogelijk inhaalt. Zwermen kunnen dat prachtig voor ons doen. Wie een paar korfvolken heeft, kan de zwermen van die korven aan het bouwen zetten. Men doe daarbij een kleine zwerm niet op 10 raten, doch gebruike een verkleinblok.

De lezer zal verder bemerken, dat de heer Jacobs zo nodig zijn volken in de 6-raamkastjes gebruikt om nieuwe raten te bouwen. Dat is echter de noodzakelijke jaarlijkse vervanging. Bij elke inspectie worden slechte en oude raten verwijderd. Bevatten ze broed, dan worden ze naar de

te veel te storen de bijen uit de honingkamers naar beneden drijven en deze dus bijenvrij maken.

Een uitlaatbord heeft zowel aan de onder- als aan de bovenzijde bijenruimte en in een opening in het bord past een bijenuitlaat, waardoor de bijen wel van boven naar beneden, doch niet weer terug naar boven kunnen.

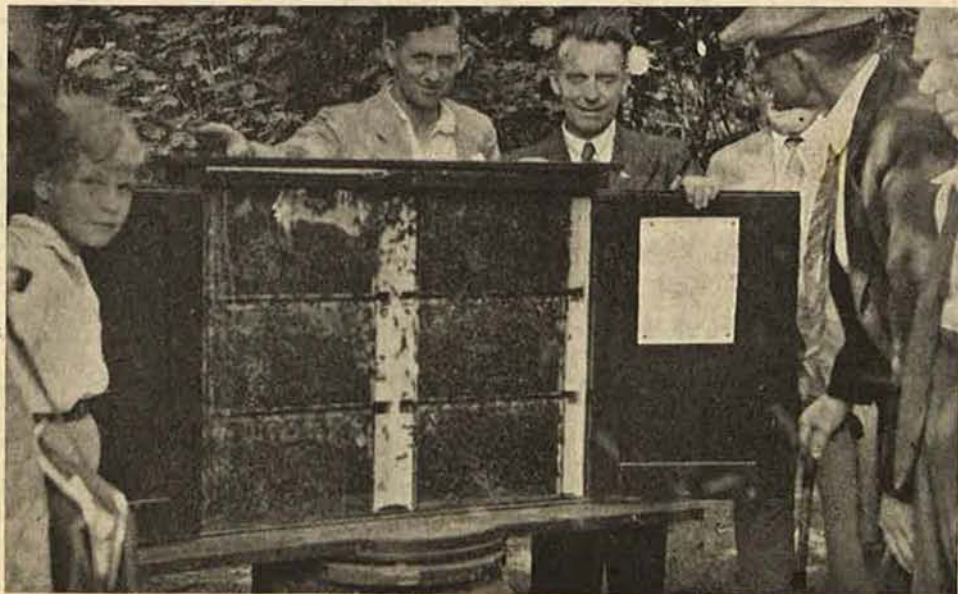
Men moet een uitlaatbord nooit langer dan een dag tussen de bakken laten. De heer Jacobs legt de uitlaatborden steeds des ochtends onder de honingkamers, die hij bijenvrij wil maken.

6. DE BIJEN.

De heer Jacobs heeft gewone, zwarte bijen. Hij past echter een zeer strenge selectie toe. Volken die b.v. te vroeg zwermneigingen vertonen, worden uitgeschakeld. Hij zorgt er voor dat er geen darren van slechte volken rondvliegen als de jonge koninginnen moeten worden bevrucht.

Het spreekt vanzelf, dat de jonge koninginnen wel kunnen paren met darren uit slechte volken van de bureu. We kunnen alleen maar hopen dat die bureu de methode van de heer Jacobs zullen navolgen. Ze zullen daardoor oogsten krijgen, waarvan ze nooit hebben gedroomd. En het zal de kwaliteit van onze bijen ten goede komen.

Bij onze bespreking zullen we selectie en vervanging van minder goede moeren buiten beschouwing laten; het zou een artikel op zichzelf worden als we daaraan begonnen.

De bekroonde observatie-kast. Op de foto houdt de heer Jacobs zijn hand boven het papier met aantekeningen.

De eerste oogst komt van het fruit. In goede jaren is 'de honingkamer' geheel vol, in minder goede jaren minstens voor drie kwart vol met honing.

7. DE DRACHT.

De heer Jacobs reist in het voorjaar naar het fruit. Zijn zomerhoning haalt hij in de eerste plaats van het wilgen-roosje, dat in de omgeving van zijn stal veel voorkomt. De linde en de vuilboom komen als zomerdrachtplanten op de tweede plaats. In Augustus brengt hij zijn volken naar de heide.

Des zomers heeft hij zijn bijenvolken dus thuis.

Imkers die andere drachten hebben, kunnen de methode-Jacobs even goed toepassen, omdat de heer Jacobs zowel de voorjaars-, de zomer- als de heidedracht benut. In sommige gevallen zal men goed doen aan de hand van de bloeitijden van die andere gewassen de door de heer Jacobs genoemde datums een beetje te verschuiven. Deze puntjes kan men echter beter op de i zetten als men de methode een paar jaar heeft toegepast. Men vergeet vooral niet, dat de methode-Jacobs ook niet zo maar uit de lucht is komen vallen. Die is het resultaat van jarenlange ondervinding.

De mededeelzaamheid van onze ervaren en succesvolle imkers maakt het ons mogelijk van hun resultaten te profiteren; we behoeven zelf niet de lange en moeizame weg af te leggen, die zij moesten gaan om tot hun resultaten te komen. Wie andere drachtplanten heeft dan de heer Jacobs kan evengoed diens schema volgen. Het zullen vooral de imkers zijn die „thuis“ voldoende zomerdracht hebben, voor wie de methode het aantrekkelijkst is. We wijzen er nog op dat de zomerdracht van de heer Jacobs helemaal niet tot de rijkste van ons land behoort.

8. DE BEHANDELING DER VOLKEN.

Alle handelingen moeten op tijd worden verricht. Nimmer uitstellen tot morgen, wat voor vandaag op het programma staat!

We zijn voor de behandeling van onze volken in hoge mate

afhankelijk van het weer. Moeten we morgen iets aan de volken doen en laat het weer zich voor morgen minder gunstig aanzien, dan overwegen of we het vandaag misschien reeds kunnen doen. Als we vandaag moeten voeren doch het weer voor morgen belooft goed te worden, dan niet gemakshalve verzuimen vandaag toch te voeren.

Als de bijen niet op tijd klaar zijn voor de dracht, is dat bijna altijd de schuld van de imker.

Het kan gebeuren dat een volk buiten onze schuld achterstand krijgt, b.v. als de jonge moeder onbevrukt blijft of verloren raakt. Met zo'n volk kunnen we het schema niet volgen. We proberen andere volken met broed en bijen van het verongelukte volk te versterken. In de loop van de zomer teelt de heer Jacobs steeds een of meer wintervolken voor het volgende jaar om dergelijke verliezen weer goed te maken. Dit blijkt straks wel bij de beschrijving van de bedrijfsmethode.

De lezer zal ook bemerken dat de heer Jacobs steeds een drietal jonge koninginnen in voorraad heeft om zo mogelijk het euvel te verhelpen. Elk geval moet afzonderlijk worden bekeken als het van de gewone regel afwijkt.

In het volgende nummer bespreken we de behandeling van de volken in de loop van het jaar.

G.

documentatie

De inwintering, gezien van het standpunt van de bijen-physica.

Büdel, A. — Die Einwinterung, bienenphysikalisch gesehen.

Nordwestdeutsche Imkerzeitung, 4 Jg., Nr. 9, Sept. 1952. Pp. 295—298.

Büdel heeft langs elektrische weg een zeer groot aantal nauwkeurige temperatuurmetingen verricht in het bijenvolk. Hij vat nu de resultaten samen in een aantal vragen en antwoorden, die voor de praktijk van veel belang zijn. Verschillende er van zijn vooral van betekenis voor Duitse kastsystemen, andere ook voor de onze: het vliegkat moet in de winter zoveel mogelijk open blijven. Daarnaast mogen echter geen openingen voorkomen. Het verdient aanbeveling de volken boven een lege broedkamer te overwinteren. In tegenstelling tot de gangbare mening beweert B. dat de winterbedekking niet poreus hoeft te zijn, als de kastdeksel maar

even goed geïsoleerd is als de rest van de kast. Waterdamp slaat immers alleen maar op de koudste plaats neer en dit behoort alleen in de buurt van het vliegkat plaats te vinden. Het aantal ramen in de winter verminderen is niet van belang, echter wel in het vroege voorjaar, als er weer broed aangezet wordt. Het is nadelig als de wind in het vliegkat kan blazen. Men moet daarom op enige afstand van het vliegkat een beschutting aanbrengen. B. meent dat het niet mogelijk is door (electrische) verwarming het klein-klimaat in de bijenkast te verbeteren.

DE HEER JOUSTRA 65 JAAR

Op 26 Januari a.s. hoopt de heer Joh. A. Joustra, Jan van der Heijdenstraat 35 te Amersfoort, zijn 65e verjaardag te vieren. Wij zijn er van overtuigd, dat het hem op die dag niet aan belangstelling van zijn talloze imkervrienden zal ontbreken!

Koninginnen

kunnen uit onbevuchte eitjes ontstaan!

Bij de Kaukasische bij en bij stammen van het Italiaanse bijenras kunnen uit onbevuchte eitjes volwaardige koninginnen ontstaan. Daarover vertelt de heer Werner Fyg van het Bijenteeltinstituut te Liebefeld onze lezers in dit artikel het een en ander.

Ter gelegenheid van het in 1939 te Zurich gehouden Bijenteelt-congres, behandelde Dr. A. L. Gregg, de President van de Engelse Imkersvereniging, in zijn voordracht een probleem, dat zowel de praktijk-imker, als de man der wetenschap in gelijke mate vermocht te interesseren. Hij sprak namelijk over die raadselachtige bijen-koninginnen, welke soms — uiteraard zeer zelden — zonder het toedoen van de imker, gekweekt worden in moerloze volken, die reeds lange tijd geleden hun koningin hebben verloren¹⁾.

Als wij reeds meteen al die bekend geworden gevallen uitsluiten, welke zonder twijfel te verklaren zijn door het aanvliegen van een koningin uit een ander volk²⁾, dan staan wij hier inderdaad voor een groot raadsel, omdat zulke volken immers reeds lang geen bevruchte eitjes of jonge werksterslarven bezitten waardoor het opkweken van een koningin mogelijk zou zijn. Wij vinden in deze volken hoogstens een legsel, dat — door werksters gelegd — uit onbevuchte eitjes en bultbloed bestaat. Is het mogelijk dat een bijenvolk onder zulke omstandigheden een koningin kan opkweken? Is dat niet in tegenspraak met de leer van Dzierzon omtrent de geslachtsbepaling in de bijenstaat, volgens welke leer bij de honingbij de wijfjes (werksters en koninginnen) uit bevruchte, de darren daarentegen parthenogenetisch³⁾ uit onbevuchte eitjes voortkomen? Wel de meeste, wellicht alle bijenhouders, zullen ook nu nog op de eerste vraag een beslist „neen” antwoorden, en op de tweede een even beslist „ja”. Zij weten uit eigen ondervinding, dat een reeds lange tijd moerloos volk, dat aan zichzelf overgelaten wordt, een zekere ondergang tegemoet gaat, omdat dit volk alleen maar darren voortbrengt, en dat alleen een bevruchte koningin, bevruchte eitjes kan leggen en voor vrouwelijke nakomelingen kan zorgen; zij alleen is een waarborg voor het voortbestaan en een natuurlijke ontwikkeling van het volk. Daarmede echter is het probleem van de „raadselachtige koninginnen”, die volgens Gregg zonder twijfel voorkomen, niet uit de wereld geholpen. Wij zijn derhalve genoodzaakt voor dit uitzonderlijke en zeer geheimzinnige verschijnsel, een duidelijke verklaring te zoeken, ook al moeten wij ons dan ook verstouten aan te nemen dat bij de honingbij, bij uitzondering, wel eens een vrouwelijk exemplaar kan ontstaan uit een onbevucht eitje, dus parthenogenetisch. Gregg zelf heeft zes verschillende mogelijkheden overwogen om de herkomst te verklaren van een bevrucht eitje in een volk, dat reeds lange tijd moerloos is. Eén dezer mogelijkheden zal elk bijenhouder zeer bijzonder interesseren, omdat deze ons aan de oude imker-strijdvraag herinnert, namelijk: of de bijen in staat zijn eitjes te verplaatsen. Wie zich de moeite getroost de voorgaande jaargangen van ons blad (Schweiz. Bienenzeitung) zeer opmerkzaam door te bladeren, vindt daarin talrijke mededelingen, welke van een zodanige bekwaamheid der bijen weten te berichten⁴⁾. Meestal betreft dit dan het verplaatsen van enkele eitjes in de raten van een en dezelfde kast, hetgeen dus slechts een verplaatsen van zeer geringe omvang is. Het zou echter ook voorgekomen zijn dat eitjes, niet alleen van raat tot raat, maar zelfs van de ene kast naar de andere overge-

bracht zouden zijn. Dat beweren tenminste de imkers, die er van overtuigd zijn, dat moeder- en broedloze volken zich soms op deze manier van een normaal buurvolk enige bevruchte eitjes verschaffen, om daaruit een jonge koningin voor zich op te kweken. Die „raadselachtige koninginnen” zouden dus, volgens deze zienswijze, hun bestaan heel eenvoudig danken aan een buitengewoon geslepen diefstal van eitjes.

Is dit geloofwaardig?

Men zou er haast „ja” op antwoorden, als men hoort met welke ijver en met welke standvastigheid de juistheid van deze zienswijze door de diverse aanhangers is bevestigd. Ik moge in dit verband de lezer slechts verwijzen naar de artikelen van Rouby-Lacroix, A. Cordey, J. Keller en J. Aeby, welke artikelen in de jaren 1895, 1917 en 1919 verschenen — en levendig besproken werden! — in „Bulletin de la Société Romande d'Apiculture”. Vooral echter verwijs ik naar de rede, welke M. Dimitrijevitj, de Voorzitter der Joegoslavische Bijenteeltvereniging, heeft gehouden in 1935, tijdens het 10de Internationale Bijenteeltcongres te Brussel. Vooral de uiteenzettingen van Dimitrijevitj tonen ons echter, dat de feiten, geconstateerd bij dit zogenaamde „ei-verplaatsen”, niet critisch en zakelijk, doch dikwijls „op gevoel” beoordeeld werden. Wij vernemen namelijk van hem, dat op zijn stand een moerloos volk binnen zeer korte tijd drie rooftochten ondernam, en bij een buurvolk niet alleen twee bevruchte, maar tegelijkertijd ook nog zeven onbevuchte eitjes gestolen had, met het doel de bevruchting der toekomstige koningin toch maar vooral zeker te maken! Meer schranderheid en vooruitziende blik kan men van een bijenvolk toch werkelijk niet verlangen! Wij kunnen er in komen, dat Gregg zulke fantastische beweringen van de hand wijst. Zeker, onze bijen zijn geen reflexmachines, zoals men wel eens aangenomen heeft; hun instinctieve verrichtingen zijn niet star en onveranderlijk. Integendeel: deze getuigen dikwijls van een soepelheid welke het de bijen mogelijk maakt zich in hun doen en laten volledig aan nieuwe omstandigheden aan te passen. Het zou echter absoluut fout zijn, om zo iets: „Handelen met inzicht” te noemen. Het stelen van eitjes, zoals ter verklaring van „raadselachtige koninginnen” steeds weer naar voren wordt gebracht, zou echter niets meer of minder betekenen dan een bewust, wel-overlegd handelen, hetgeen nu eenmaal iets is wat de „geestelijke” capaciteiten van onze bijen te boven gaat. Deze eenvoudige overweging, die wij overigens ook aantreffen in een uitmuntend geschreven artikel van L. Marguerat in het „Bulletin de la Société Romande d'Apiculture”, jaargang 1919, blz. 110/113, is eigenlijk alleen reeds voldoende om de onwaarschijnlijkheid: verplaatsing van eitjes van de ene naar de andere kast, te bewijzen.

Gregg geeft de voorkeur aan een andere verklaring, ofschoon wij ook hieraan geen andere dan slechts een hypothetische waarde moeten toekennen.

Wij weten dat zo goed als in elk moerloos volk na enige tijd eitjes-leggende werksters in groter of kleiner aantal voorkomen. Bij deze schijn-koninginnen of, zoals wij ze ook dikwijls noemen: darremoedertjes, heb-

ben zich de eierstokken, die in normale omstandigheden niet ontwikkeld zijn, nu zo sterk ontwikkeld, dat deze werksters enkele eitjes kunnen leggen. Men weet nog steeds niet, welke factor of complex van factoren, dit zeer snelle ontwikkelen der eierstokken en de gelijktijdig intredende opwekking der voedersapklieren, doet of doen ontstaan.

Dr. G. Hesz, die zich enige jaren geleden met dit probleem terdege heeft beziggehouden⁵⁾, vermoedt, dat bij een moergoed volk onder de vrouwelijke bewoonsters steeds een uit de koningin voortkomende stof circuleert, welke de ontwikkeling van de eierstokken bij de werksters verhindert. Verliest nu, door een of ander ongeluk, het volk zijn koningin, dan valt daarmee automatisch deze „remstof” weg; als een natuurlijk gevolg beginnen zich dan de eierstokken der werksters te ontwikkelen en ontstaan er darremoedertjes. Ofschoon veel er op wijst dat dit vermoeden juist is, weten wij dit op het ogenblik nog niet zeker. Gregg nu meent, dat bij zulke werksters ook de **instincten** van een koningin ontstaan, zeer waarschijnlijk parallel met de voortschrijdende ontwikkeling der eierstokken. En zou het dan niet mogelijk zijn, dat zulk een schijnkoningin plotseling ook de aandrang krijgt uit te vliegen en met een dar te gaan paren? Deze gedachte mag op het eerste gezicht absurd lijken, maar Gregg kan er zich op beroepen, dat paringen van werksters met darren inderdaad meermalen onweerlegbaar waargenomen en beschreven zijn⁶⁾. Het is zeer goed mogelijk dat dergelijke paringen, welke H. v. Buttel-Reepen⁷⁾ aangeduid heeft als: „vergissingen van het instinct”, heel wat meer voorkomen, dan men denkt. Van een volledige paring kan hierbij geen sprake zijn, omdat de werkster, in tegenstelling met de koningin, zo goed als geheel het zaadblaasje mist, dat nodig is om het zaad van de dar in te bewaren. Van dit orgaan vinden wij bij de werkster slechts een klein, nauwelijks zichtbaar overblijfsel (zie afb. S.) dat zeker niet tot volledige functie in staat is⁸⁾. Volgens Gregg zou het echter nochtans denkbaar zijn, dat een parende werkster, tijdens de paring, een kleine hoeveelheid zaad in haar goed-ontwikkelde eileider (afb. El) opneemt, en daarna wellicht in staat is, in het moerloze volk een of enkele bevruchte eitjes te leggen.

Op deze wijze meent Gregg de herkomst van de „raadselachtige koninginnen” het beste te kunnen verklaren, althans in elk geval overtuigender dan door aan te nemen, dat in een bijenvolk bij uitzondering een wijfje uit een onbevrucht eitje zou kunnen ontstaan. Hij wijst een dergelijke mogelijkheid voor de honingbij als totaal onwaarschijnlijk af, zoals dat trouwens H. v. Buttel-Reepen reeds vroeger heeft gedaan⁹⁾, maar zeer klaarblijkelijk alleen hierom, dat deze mogelijkheid geheel in tegenspraak is met de leer van Dzierzon. Dit doet ons zonderling aan, omdat Gregg in dit verband zelf gewag maakt van de afwijkende geslachtsbepalings-verhoudingen bij de solitair levende bij: *Halictus malachurus* K., en bij de staten vormende kaapse bij: *Apis capensis* E.

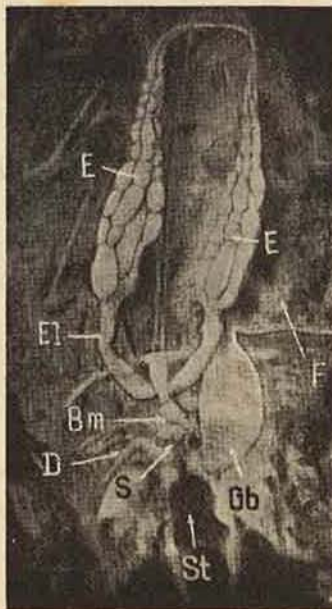
Bij beide soorten is het voorkomen van parthenogenetische wijfjes onweerlegbaar bewezen. Bij *Halictus malachurus*, die in leem of steengrond nestelt, komen zulke wijfjes, volgens L. Armbruster¹⁰⁾, geheel normaal elk jaar voor. De donkerbruine Kaapse bij uit Zuid-Afrika kan, volgens met elkaar overeenstemmende waarnemingen van Onions¹¹⁾, Jack¹²⁾ en Gough¹³⁾, uit onbevruchte werkster-eitjes, zogenaamde tussenkoninginnen kweken, welke, na bevruchting, volwaardige koninginnen voortbrengen. Ook bij de in Noord-Afrika voorkomende Punische of Tunesische bij kunnen wijfjes uit onbevruchte eitjes ontstaan. Reeds in het jaar 1892 berichtte J. Hewitt¹⁴⁾, die Tunesische bijen in Engeland importeerde, dat zulke volken niet ten onder gingen, als zij moerloos werden. De werksters beginnen direct eitjes te leggen, waaruit koninginnen, werksters en darren voortkomen! In enigszins geringere mate zou ook de Syrische bij hiertoe in staat zijn. Aan Hewitt komt de verdienste toe, als eerste gewezen te hebben op het voorkomen van parthenogenetische wijfjes bij de bijen en daarmee tegelijkertijd op een uitzondering op de wet van Dzierzon. Waar-

schijnlijk niet geheel onopzettelijk publiceerde Hewitt zijn belangrijke ontdekking niet in een bijentijdschrift, maar in een Engels tuinbouwblad, waardoor zij aanvankelijk aan de algemene aandacht ontsnapte. Aan de imkers werd zij eerst 20 jaren later, door een publicatie van J. Anderson¹⁵⁾ ter kennis gebracht.

Een of andere lezer zal nu mogelijk denken, dat de hierboven vermelde gevallen zo goed als alleen die bijen-soorten betreffen, die, wat oorsprong en levenswijze aangaat, wel zeer ver van onze Europese rassen afstaan. De conclusie ligt dan voor de hand, dat overeenkomstige verschijnselen bij onze honingbijen wel nauwelijks te verwachten zullen zijn. Dit gaat echter niet op: enige jaren geleden heeft Dr. O. Mackensen (Baton Rouge, Louisiana) in het *Journal of Economic Entomology* (deel 36, 1943, p. 465/67) kunnen mededelen, dat afzonderlijke parthenogenetische wijfjes ook bij zekere stammen van het Italiaanse en Kaukasische bijenras voorkomen. Beide rassen treffen wij ook in ons land aan.

Mackensen gebruikte voor zijn onderzoekingen een stam „gouden” en een stam met drie gele banden van de Italiaanse bij en een zuivere stam van het Kaukasische ras. Van elke stam kweekte hij een groot aantal koninginnen. Om zeker elke bevruchtigsmogelijkheid uit te sluiten, liet Mackensen alle koninginnen in de broedkast lopen en knipte ze de vleugels voor hij ze achter moerroosters in het pleegvolkje invoerde. Bij sommige proeven werd bovendien nog een voorzorgsmaatregel getroffen: de onbevruchte Italiaanse koninginnen kregen als „verpleegsters” de Kaukasische bijen en de Kaukasische koninginnen de Italiaanse bijen. Omdat er tussen beide rassen een wel zeer duidelijk onderscheid is, kon men op deze manier, in geval van twijfel, de afstamming van het uitkomende broed zonder meer vaststellen. Het grootste deel van de niet-gepaarde en vruchtbaar geworden koninginnen, begonnen tussen de dertigste en de veertigste dag na het uitlopen, eitjes te leggen. Hun bultbroed werd zeer grondig nagezien of er zich misschien toch een vrouwelijke nakomeling tussen bevond; men schonk zeer bijzondere aandacht aan alle vlak afgedekte cellen, omdat daarin naar grootste waarschijnlijkheid vrouwelijke poppen te verwachten waren. Van het jongste broed van enkele proefkoninginnen, liet Mackensen ook koninginnen kweken, waarbij de gebruikelijke methode van het om larven werd gevolgd.

Wat zijn nu de resultaten welke Mackensen bereikte? De lezer zal verwonderd opkijken: beproefd werden in totaal 54 onbevruchte en bultbroedige koninginnen, n.m. 30 van het goudkleurige Italiaanse, 11 van het drie-bandige Italiaanse en 13 van het Kaukasische ras: van deze 54 koninginnen brachten er niet minder dan

De geslachtorganen van een eierleggende werkster, gezien van de rugzijde, 10 X vergroot.

(Foto: Hedwig Kollmann).

E: Eierstokken.

El: eileider.

S: rudimentair zaadblaasje.

Bm: buikmerg.

F: vetlichaam.

Gb: giftblaasje.

D: alkalieklier.

St: angelschedekolf.

21 (dus 39%) parthenogenetische wijfjes voort! Bij deze 21 koninginnen zijn de goudkleurige Italiaanse bijen met 17, de Kaukasische met 3, en de drie-bandige Italiaanse met 1 exemplaar vertegenwoordigd. Jammer genoeg kon Mackensen het juiste percentage onbevruchte eitjes, welke zich tot vrouwelijke dieren ontwikkelden, niet vaststellen, omdat vele darrenlarven en darrenpoppen reeds afsterven voor zij ontwikkeld waren en door de pleegbijen uit de cellen werden verwijderd. Een zeker aanknopingspunt daarvoor vinden wij echter in de — eveneens zeer verrassende! — resultaten met de voortgezette nateelt. Van de 710 larven, welke aan het broed van de onbevruchte, goudkleurige Italiaanse koningin werd ontnomen en aan een moerloos volk werden gegeven, ontwikkelden zich 6 (dus 0,85%) tot normale koninginnen! Het gelukte Mackensen zelfs, van één dezer parthenogenetisch ontstane koninginnen, waarvan men eveneens de paring had verhinderd, wederom een dochter-koningin te kweken.

Deze verwonderlijke uitkomsten tonen ons, dat ook bij de Kaukasische, maar in de allereerste plaats bij zekere stammen van het Italiaanse bijenras, **uit onbevruchte eitjes inderdaad volwaardige wijfjes kunnen ontstaan**. Ja, men krijgt zelfs de indruk, dat dit in 't geheel niet zo'n zeldzaam verschijnsel is.

Zou ditzelfde nu ook niet bij uitzondering bij onze binnenlandse bij kunnen voorkomen? Wij weten het niet. Dit vraagstuk dient eerst door weloverlegde en buitengewoon critische onderzoekingen opgehelderd te worden. Ik geloof dat het de moeite waard zou zijn, dit te doen. Wie helpt mee? Eén ding staat echter nu reeds vast: wij hebben het niet meer nodig een geraffineerde eierdiefstal, of een altijd nog twijfelachtige paring van een eitjes-leggende werkbij te veronderstellen, als wij de herkomst van een „raadselachtige koningin" in een sedert lange tijd moerloos volk, willen verklaren. Volgens de wel-gefundeerde opvatting van R. Manley¹⁰) speelt het namelijk geen rol, of het onbevruchte ei, dat zich tot een parthenogenetisch wijfje ontwikkelt, door een onbevruchte koningin, ofwel door een leggende werkbij is gelegd. Op zijn meer theoretische uiteenzetting kan ik hier moeilijk ingaan. Voor degenen, die met de genetische principen van de geslachtsbepaling vertrouwd zijn, of zich daarvoor interesseren, moge de aanwijzing voldoende zijn, dat naar het inzicht van Manley, de parthenogenetische wijfjes hun bestaan danken aan het achterwege blijven van de reductie-deling tijdens de rijping van het ei¹⁷). In dit geval ontstaan, ook zonder bevruchting, eitjes met een dubbel stel chromosomen.

Aantekeningen:

1. Zie: Schweiz. Bienenzeitung 1939, blz. 639/642.
2. Zie bijvoorbeeld: Revue Internationale d'Apiculture, 1895, blz. 13 en 28/31; Schweiz. Bienen-Zeitung 1929, blz. 147.
3. Parthenogenetisch: maagdelijk ontstaan; voortplanting door onbevruchte eitjes.
4. Zie bv. Schweiz. Bienen-Zeitung 1896 blz. 162, 1901 blz. 432, 1902 blz. 176 en 273/76 en 483; 1903 blz. 172/75; 1904 blz. 22 en 373; 1907 blz. 220; 1908 blz. 385/86; 1913 blz. 350/51 en 477; 1914 blz. 456; 1915 blz. 493; 1919 blz. 262/65; 1923 blz. 534; 1929 blz. 147 en 424/25; 1931 blz. 421/23; 1932 blz. 493 en 639; 1948 blz. 453/54.
Revue Intern. d'Apiculture 1895 blz. 13/14 en 28/31.
Bulletin de la Société Romande d'Apiculture 1908 blz. 114; 1915 blz. 136 en 166; 1917 blz. 149 en 216 en 296; 1919 blz. 11 en 64/65; 1926 blz. 126; 1929 blz. 159.
5. G. Hesz: Über den Einfluss der Weisselosigkeit und des Fruchtbarkeitsvitamins E auf die Ovarien der Bienenarbeiterin. Beiheft zur Schweiz. Bienen-Zeitung, Band 1, Heft 2, 1942, blz. 33/110.
6. Zie bv. A. Kremer, Eichstädter Bienen-Zeitung, 1883 blz. 229/30.
P. Schönfeld, Eichstädter Bienen-Zeitung, 1884 blz. 161/62.

De les die ik leerde

*Aan goede voorlichting ontbreekt het niet.
Oude imkers geven ons goede raad. Het
Groentje bevat elke maand weer vele wen-
ken en uitstekende handboeken staan ter
beschikking Niet iedereen neemt echter
de raadgevingen ter harte. Ik deed het
ook niet....*

Ik ben wat eigenwijs geweest,
En heb mij niet gestoord
Aan alle goede raad, die ik
Zo vaak toch had gehoord.

Ik ben wat nonchalant geweest,
En heb niet steeds gedaan
Wat in het Groentje al zo vaak,
Als voorschrift heeft gestaan.

Ik ben ook wel wat lui geweest,
En heb niet op z'n tijd,
Voor 't volk, dat het zo nodig had,
De suiker toeberaid.

Ik ben altijd te laat geweest,
Met 't zorgen voor veel broed,
Als 'r nectar was had ik geen volk,
En ging het dus niet goed.

Nu zijn mijn bijen er geweest,
Ze stierven op de hei,
Van honger en van narigheid,
Dat danken zij aan mij.

Het is voor mij een les geweest,
Die 'k nimmer zal vergeten,
'k Zal in 't vervolg niet „bijenhouder",
Maar „waarlijk imker" heten.

A. LONGWAY.

- A. G. Channon-Davies: Brit. Bee Journal Deel XLVIII 1920 blz. 629.
7. H. v. Buttel-Reepen: Leben und Wesen der Bienen. Braunschweig 1915 blz. 230.
8. Zie afb. 9 in de aangehaalde publicatie van G. Hesz.
9. H. v. Buttel-Reepen: Leben und Wesen der Bienen. Braunschweig 1915 blz. 82.
10. L. Armbruster: Eine Einschränkung der Dzierzon-schen Regel bei Bienen.
Beobachtungen zur Fortpflanzungsweise einer Urbiene, der Schmalbiene Halictus. Archiv für Bienenkunde, Band V, 1923 blz. 278/305.
11. G. W. Onions: South African Fertile-worker bees. U. South Africa Agr. Journal, Vol. 3, 1912 blz. 720/28.
12. R. W. Jack: Parthenogenesis amongst the workers of the Cape honey-bee. Transactions of the Royal Ent. Soc., London, 1917 blz. 396.
13. L. H. Gough: Apistischer Brief von Südafrika. „Bienenwatter" band 60, 1928 blz. 30/32.
14. J. Hewitt: Journal of Horticulture, 1892, blz. 134.
15. J. Anderson: Laying workers which produce female offspring. American Bee Journal, 1918, blz. 192.
16. R. O. B. Manley: Workers Mating. American Bee Journal 1948, blz. 305.
17. Zie verder bij M. Hunkeler: Die Rassenzucht der Schweizer Imker, 8ste druk, Aarau, 1941, blz. 27/30.

Officiële mede- delingen

VOORSTEL ALGEMENE VERGADERING.

Voorstel afd. Westland.

1e. De Algemene Vergadering draagt het Hoofdbestuur op bij de desbetreffende instanties aan te dringen de nodige maatregelen in te voeren, welke voorkomen dat buitenlandse honing in de detailhandel wordt gebracht, zolang binnenlandse honing nog voorradig is.

2e. De Algemene Vergadering hecht er haar goedkeuring aan dat de Afd. Handel eveneens buitenlandse honing verhandelt, indien de binnenlandse voorraad is uitgeput.

Toelichting:

1e. Het staat vast, dat de buitenlandse honing, welke in onbeperkte mate wordt ingevoerd en in onbeperkte hoeveelheden in de detailhandel wordt gebracht, een remmend invloed uitoefent op de verkoop en de opbrengst van ons Nederlands product.

Hierin kan alleen verbetering worden gebracht door voorschriften in het leven te roepen, welke enerzijds zullen regelen de inlevering van binnenlandse honing aan daarvoor nader aan te wijzen personen, tegen een voor ieder jaar vooraf vast te stellen prijs en anderzijds zullen verbieden om buitenlandse honing in de detailhandel te brengen, zolang nog het binnenlands product voorhanden is. De uitvoering van die maatregelen kan eenvoudig zijn. Zodra het binnenlands product niet meer aan de vraag kan voldoen, wordt een hoeveelheid buitenlandse honing vrijgegeven, welke toereikend is om de tijd tot de nieuwe oogst te overbruggen.

2e. Wanneer het bovenstaande de goedkeuring van de Algemene Vergadering wegdraagt, verdient het aanbeveling dat ook de afd. Handel een deel van de buitenlandse honing slijt. Immers, een goed verkoopapparaat kan alleen worden opgebouwd wanneer het gehele jaar door kan worden geleverd. Men bindt de afnemers niet door b.v. 9 maanden te leveren en hen voor de overige 3 maanden naar concurrenten te verwijzen, die wel in buitenlandse honing handelen. Slechts de zekerheid het hele jaar door te kunnen leveren, is in het belang van de Afd. Handel, dus van de Nederlandse imkers.

Uiteraard zijn verscheidene moeilijkheden te overwinnen alvorens maatregelen zullen zijn getroffen, maar juist daarom is het noodzakelijk dat zo spoedig mogelijk pogingen worden ondernomen, welke tot het vereiste resultaat kunnen leiden.

Mededeling van de redactie:

Dit voorstel zal in de eerstvolgende vergadering van het Hoofdbestuur worden besproken. Voorlopig deelt de redactie al vast mede, dat het Hoofdbestuur en de Bedrijfsraad de door de afd. Westland bedoelde pogingen reeds lange tijd geleden hebben ondernomen, tot nu toe zonder tastbaar resultaat. De Regering heeft te kennen gegeven aan de suggesties met betrekking tot het op de Nederlandse markt brengen van uit het buitenland ingevoerde honing om principiële redenen geen gevolg te kunnen geven. De daarin gelegen bemoeilijking van de afzet van geïmporteerde honing verdraagt zich, volgens de Minister, slecht met de vooral van Nederlandse zijde krachtig gepropageerde integratie van de internationale handel in land- en tuinbouwproducten. Buitendien is de Minister van mening, dat het verkrijgen van een rendabele productie en afzet van Nederlandse honing moet worden bereikt niet door een bescherming tegen buitenlandse concurrentie, maar door een verlaging van de kostprijs door middel van meer moderne en rationele bedrijfsvoering in de bijenhouderij.

Het Hoofdbestuur zal zijn standpunt inzake het voorstel van de afdeling Westland nog nader bepalen.

BIJENMARKT

Zenderen: 18 April

Vragenrubriek

Vraag 1: Bouwvergunning.

Ik heb aan 3 zijden van mijn bijenstal van 3 kasten rietmatten geplaatst en de bovenzijde afgedekt met golfplaten. Maten: 2 m hoog, 3 m lang en 1.40 m diep. Door de Bouwpolitie werd mij medegedeeld, dat ik hiervoor een bouwvergunning had moeten aanvragen, terwijl bovendien het gebruik van rietmatten en golfplaten is verboden. Is dit waar en wat kunnen we hiertegen doen?

W. K. te W.

Antwoord: De Verordening op het „Bouwen” in de betrokken gemeente verstaat in art. 1 sub 5 onder „Bouwen” „het maken, het geheel of voor een gedeelte vernieuwen of veranderen, of het uitbreiden van bouwwerken, met name a. enz.; f. muren, wanden of schotwerken; g. enz. enz. en in art. 1 sub 6 onder „Bouwwerken” „de bestaande of in aanbouw zijnde werken, bedoeld of genoemd sub 5”.

Verder bepaalt art. 16 dat het verboden is te bouwen anders dan met inachtneming van de bepalingen dezer Verordening en art. 17 dat het verboden is te bouwen zonder schriftelijke vergunning van B. en W. Naar de letter van deze Verordening heeft vraagsteller dus inderdaad „gebouwd” zonder de vereiste toestemming en met materialen, welke de Verordening niet toestaat,

De bijenstal van de heer Oudshoorn te Warmond munt uit door netheid. Ook wat het inwendige van de kasten betreft is er niets aan te merken op de zindelijkheid, die bij de productie van een eerste klas voeding-, genees- en genotmiddel noodzakelijk is.

zodat hij 2 overtredingen heeft begaan. Onder de bovenaangehaalde omschrijving van het begrip „Bouw-werk” valt b.v. ook een kippenhok en wij kunnen ons moeilijk voorstellen, dat voor alle kippenhokken in deze gemeente een bouwvergunning is verleend. Een rustig onderhoud met de Directeur van de Dienst voor Bouwtoezicht zal wel de juiste oplossing blijken, tenzij de bijenstand zodanig is geplaatst, of zo slecht is gemaskeerd, dat de bezwaren van de zijde van de Provinciale of Plaatselijke Schoonheidscommissie zijn gekomen. Het was misschien beter geweest voor de rietmatten een hoge heg van b.v. liguster te planten. M.

Vraag 2: Waar mag ik bijen plaatsen?

Vraagsteller had het vorige jaar zijn bijen op koolzaad en klaver geplaatst, wat tegen het einde van de dracht moeilijkheden gaf met de huurders van een naastliggend perceel, die erg bang voor bijen waren. Deze mensen hebben nu de bewuste percelen gekocht, doch het perceel waarop de bijen stonden, weer verhuurd aan de huurder, die het vorig jaar het plaatsen van de volken had toegestaan. Kunnen de eigenaars het plaatsen van de bijen op dat perceel tegengaan? De bijen kunnen ook op andere plaats worden gezet, doch staan dan nog dicht bij deze percelen.

G. F. R. te W.

Antwoord: Ja, de eigenaars kunnen op verschillende wijzen verhinderen, dat op hun eigendom bijenvolken worden geplaatst. De eenvoudigste is wel, dat zij de percelen alleen verhuren onder voorwaarde, dat de huurder er geen bijen zal houden en het plaatsen van volken door anderen niet zal toestaan. Tegenover het plaatsen op percelen waarover zij geen zeggenschap hebben, staan zij natuurlijk machteloos, maar laten wij nooit vergeten, dat het niet in ons belang is, als er klachten zijn over hinder van bijen. Tracht dit te voorkomen, door de vlucht van de bijen naar boven te dwingen. Een stuk grofmazig gaas tot een hoogte van ongeveer 2 m waarin we wat stro, heil of welk ander materiaal ook steken, voor de kasten geplaatst, is daartoe reeds voldoende. M.

Vraag 3: Volk in buurkast getrokken?

Half Augustus stond ik met een goed kastvolk op de heide, het had flink broed en niet al te veel voer. Naast mij stond iemand met een kastvolk zonder moeder en zonder broed.

Ik had mijn kast op 14 Augustus wat bijgevoerd en bemerkte 5 dagen later dat mijn kast leeg was van bijen; hoewel er gesloten broed en voer genoeg aanwezig was. In de omgeving kon ik het volk niet vinden. De moederloze kast van mijn buurman bleek enige dagen later

een moeder te hebben, die reeds flink had gelegd. De hoeveelheid bijen was ook veel groter geworden. Is het mogelijk dat mijn volk zomaar bij die moederloze kast is opgetrokken? F. P. te A.

Antwoord: Dat het onmogelijk is, dat Uw volk in de andere naaststaande kast is getrokken, zou ik niet durven beweren: met betrekking tot de imkerij komt men wel eens voor onverklaarbare raadselachtige verschijnselen te staan. Het komt mij echter wel zeer onwaarschijnlijk voor, dat het aldus is verlopen. Het is mogelijk, dat de moeder na een vlucht op de verkeerde kast is terecht gekomen en dat toen een deel der bijen haar is gevolgd. In dat geval zouden echter niet alle bijen het broed hebben verlaten. Een redelijke verklaring kan ik niet vinden. S.

Vraag 4: Entwas maken.

Weet U een goed recept voor entwas voor koud en voor warm gebruik? P. R. R. te S.

Antwoord: Er bestaan verschillende recepten voor het maken van entwas en bij sommigen komt er zelfs geen kruimel was aan te pas. Hoewel ik niet kan beoordelen, welk het beste is, zal ik er U hieronder een paar opgeven:

a. Koud entwas: 300 gram hars, 60 gram was, 50 gram bruine oker, 70 gram alcohol. Hars en was op een zacht vuur smelten, al roerend oker bij beetje toevoegen; dan wat laten afkoelen (moet vloeibaar blijven) en alcohol, welke tot bloedwarmte verwarmd is, bij kleine scheutjes, steeds roerende, toevoegen. Bewaren in dichte blikken bussen (met drukdeksel). Is steeds voor het gebruik gereed.

b. Warm entwas: hars, was, dikke terpentijn. Alles in gelijke delen (dus van elk een zelfde hoeveelheid aan gewicht) warm mengen. Bij afkoeling stoot het mengsel en het moet dus vóór het gebruik opnieuw een weinig verwarmd worden.

Het spreekt vanzelf, dat het mengen en verwarmen met de uiterste voorzichtigheid dient te geschieden aangezien zowel de ingrediënten onder a als onder b genoemd buitengewoon brandbaar zijn.

Het is voorts mogelijk, dat er vinden van de laatste tijd zijn, welke de bovengenoemde middelen hebben verbeterd. U zou zich hierover misschien het beste kunnen verstaan met de tuinbouwconsulent van Uw streek. S.

Vraag 5: Diverse onderwerpen.

1. Ik heb twee jonge koninginnen, één met gele en de andere met zwarte poten. Is hier verschil in ras? Moet ik aan één van beide voorkeur geven?

2. Hoeveel volken kunnen 1 ha koolzaad bevruchten zonder dat de opbrengst minder wordt?

3. Kan men bijen raam naast raam samenvoegen tot eind Mei zonder dat er bijterij optreedt?

4. Als een volk in het voorjaar zo zwak is dat het geen oogst op het koolzaad kan halen, kan ik dan de volken samenvoegen, doch één van de koninginnen met een raampje broed en bijen in een kastje doen? Zou zo'n volkje zich ontwikkelen en kan het later voor versterking dienen?

5. Hoe lang kunnen de bijen een raampje met raat gebruiken voordat het te oud wordt?

Th. O. te St. A.

Antwoord: 1. Alléén op grond van de kleur der poten kan men niet beoordelen of een moeder van zuiver ras is en evenmin of zij „goed” of „slecht” is.

Ik zou u aanraden gedurende het komende seizoen nauwkeurig aantekening te houden omtrent de ontwikkeling en de verdere gedragingen van de door u bedoelde volken: overwintering, gebruik voorraad, ontwikkeling broednest, sterkte van het volk, ijver, steeklust, zwermneiging, gewin, wijze van honingopslag en van verzegelen enz., dit alles met inachtneming van weer, bijenweide en bijkomstige omstandigheden. U kunt dan zelf een keus doen. Bij ernstig falen onverbiddelijk opruimen en zorgen, dat er geen darren of jonge koninginnen van komen. Bestel dan bij een vertrouwd adres één of meer bevruchte koninginnen om de uwe te vervangen.

2. Op 1 ha koolzaad (op kleigrond) kunnen 7 tot 10 volken geplaatst worden; op nieuwe gronden als regel méér dan op oude. Op zandgrond moet het aantal beperkt worden tot 5 of 6 per ha.

3. Tot eind April kan men meestal veilig volken versterken met ramen bijen en broed van andere volken, zonder dat bijzondere veiligheidsmaatregelen behoeven te worden getroffen. Daarna wordt het riskant.

4. Als u tegen het bloeien van het koolzaad een volk versterkt met bijen en broed van een ander volk, kunt u inderdaad het verzwakte volk (mits het een goede moeder heeft) aanhouden en met wat goede oppassing zover brengen, dat het later voor versterking kan dienen. Echter moet worden aangeraden niet te volstaan met slechts 1 raam broed en bijen in het verzwakte volk te laten, doch behalve het raam met de moeder, broed en bijen nog één raampje bij te zetten, uitsluitend met bijen. Naar gelang het broednest zich uitbreidt zet men dan uitgebouwde raat of kunstraat bij — telkens niet meer dan één raam en niet tussen de broedramen, maar er tegen aan.

5. Als een raat niet beschadigd wordt of uitzaakt en niet door de bijen verknoeid wordt (b.v. door het aanzetten van darrenraat of een groot aantal koninginncellen) kan hij zeker drie jaar mede. Voor de honingkamer is deze termijn nog langer. Behalve in de tijd, dat geen bevruchte moeder in het volk aanwezig is, dient evenwel gezorgd te worden, dat de bijen steeds gelegenheid hebben om te bouwen. S.

Afdelingsberichten

AFDELING DE WIJK

De jaarvergadering, gehouden op 28 November, is door 28 leden bezocht. Met de opening brengt de voorzitter naar voren, dat de secretaris, de heer E. Jansen, 25 jaren bestuurslid is geweest. De eerste jaren was hij voorzitter, maar na het overlijden van de heer J. H. Baron de Vos van Steenwijk in 1946 heeft hij op voorstel van het bestuur in diens plaats het secretariaat der afdeling op zich genomen. Ter vergadering was aanwezig het hoofdbestuurslid voor Drente, de heer Timmermans. Deze speldde onder goedgekozen woorden namens het hoofdbestuur de heer Jansen de medaille van verdienste der Vereniging op de borst.

Hierna worden de gewone agendapunten in vergadering behandeld. Uit het jaarverslag blijkt, dat de honing van de leden dit jaar niet door de Zomerrij is verwerkt, maar verkocht aan de heer Schuijters van Dedemsvaart. Het verslag van de penningmeester geeft voor 1952 een klein nadelig saldo aan. De bestuursverkiezing brengt geen verandering. Nadat de afgevaardigde naar de jaarvergadering te Utrecht een goed verzorgd verslag heeft uitgebracht, worden door de heer Timmermans enkele punten daaruit nader toegelicht, ten genoegen van de aanwezigen. Hierna volgt contributiebetaling à f 4,- per lid, waarna nog een verloting van nuttige imkers-artikelen plaats heeft.

De heer J. H. van Dijk uit Bilthoven heeft 28 November voor onze afdeling een lezing gehouden, maar vanwege een sneeuwval, met de daardoor ontstane gladde wegen, was het bezoek klein te noemen.

In de openingsrede sprak de voorzitter er zijn genoegen over uit, dat toch nog 28 mensen zich de moeite hebben getroost aan de oproep gehoor te geven. En toen de heer van Dijk aan de praet was, dacht niemand meer aan de narigheid, die de te vroege winter ons had gebracht, want van Dijk kenmerkt zich als een vlotte en geestige spreker.

Als inleiding was gekozen „Grepes uit het imkersleven“. Zowel ingewijden als leken werden geboid door de met lantaarnplaatjes geïllustreerde lezing, zodat de aanwezigen zeer voldaan huiswaarts keerden.

E. JANSEN, secr.

AFDELING DEN HELDER EN OMSTREKEN

Op 20 Dec. 1952 overleed plotseling onze geachte voorzitter de heer

TEUNIS SPEUR

in de ouderdom van 53 jaar. Precies 25 jaren voorzitter en gehuldigd met de eremedaille der Vereniging, werd hij door een noodlottig ongeval getroffen. Hij was de stuwende kracht van onze afdeling en bestuurder van talrijke verenigingen te Juliana-dorp.

HIJ RUSTE IN VREDE.

Namens Bestuur en leden
D. ABBENES, secretaris.

AFDELINGEN NOORD VELUWE

De afdelingen Epe, Heerde, Oldebroek, Vaassen en Wezep hielden op 28 November een praatavond onder voorzitterschap van de heer Wagenvoort, voorzitter der afd. Epe.

De heer Lussenburg, voorzitter der afd. Heerde, kwam met een voorstel tot het oprichten van een honing- en bijenmarkt voor de Noord-Veluwe, die in verband met de gemakkelijke bereikbaarheid en het vreemdelingenbezoek in Epe zou kunnen worden gehouden. Nadat door verschillende bestuursleden het voor en tegen was besproken, werd met algemene stemmen tot het oprichten van deze markt besloten. In de voorlopige

commissie werden benoemd: voor de afd. Heerde de heren v. d. Berg en de Graaf; voor de afd. Oldebroek de heren D. J. Wensel en van Dijk; voor de afd. Vaassen de heren Niemeijer en J. Brummel; voor de afd. Wezep de heren Koerhuis en Dokter; voor de afd. Epe de heren Wagenvoort en Groenewold.

Andere afdelingen, die op deze vergadering niet vertegenwoordigd waren, zullen worden aangeschreven om aan deze markten mee te doen. De kosten zullen door genoemde afdelingen gezamenlijk worden gedragen. De eerste commissievergadering zal worden gehouden op 15 Januari in de zaal van de heer M. G. Stern te Epe.

Het was laat geworden, toen de heer Wagenvoort, met dank aan de aanwezigen voor hun komst en prettige samenwerking, de praatavond sloot.

J. PRUIM, secr. afd. Epe.

AFD. WARNSVELD

Herdenking 40 jarig bestaan

Op 28 November hield de afd. Warnsveld een 40-jarige herdenkingsavond met de leden en hun huisgenoten.

De voorzitter J. Koop bracht in zijn welkomstwoord dank aan allen, die hadden meegewerkt om deze avond voor te bereiden. Hij was getroffen door al de bloemen, die op de verschillende tafels prikten. In 't bijzonder heette hij welkom ons hoofdbestuurslid Meijer.

Hij dankte Wageningen voor de verassing die wij mochten ontvangen. Ook de heer Verschoor, bestuurslid van het groepsverband heette hij welkom.

Het verheugde hem, dat er zo'n goede opkomst was en hij hoopte, dat het voor allen een aangename avond mocht zijn.

De secretaris begon met de edele natuur van het bijenvolk aan te tonen, waar wij mensen veel van konden leren. Hij meende dat wij de Schepper niet genoeg kunnen danken voor zo'n stukje natuur.

Spreker ging na, hoe de behoefte aan organiseren er vroeger ook al was en tot ontplooiing kwam de 28ste Nov. 1912, toen in Warnsveld werd besloten een bijenvereniging op te richten. Haar leden waren toen overal verspreid, wat tot gevolg had, dat er nu overal zusterafdelingen zijn opgericht. Daarop werd de behoefte gevoeld aan een centrale bond als ook het ontstaan van de groepsverbanden.

Hij wees op de vooruitgang van de bijenhouders, dank zij de voorlichting van het Hoofdbestuur door middel van het maandschrift en hoopte dat deze avond mocht bijdragen, om de band van bestuur en leden, alsook van onze vereniging en Hoofdbestuur en ook het groepsverband te versterken.

De heer Meijer bood namens het hoofdbestuur Seuninga en Groenewold zijn gelukwensen aan en overhandigde daarbij een gedenkpenning.

De heer Verschoor feliciteerde de afdeling en hoopte dat ze nog vele jaren mocht bestaan en overhandigde de voorzitter een enveloppe met inhoud.

De voorzitter dankte voor de goede wensen en felicitaties en in het bijzonder voor de verassing uit Wageningen die zij mochten ontvangen en ook aan groep A. moest de dank overgebracht worden.

Hierna was er tractatie en verloting, alsmede verschillende wedstrijden, alsook een stukje muziek van twee kindertjes van 12 en 14 jaar.

Ook een goochelaar heeft zijn grappes vertoond. Het geheel was een gezellige avond, waar Warnsveld met vreugde op kan terugzien.

A. C. GOTINK, Secr.

BUNNINK-HOUTEN EN OMSTREKEN

Op 18 Nov. j.l. maakte onze afdeling een geslaagde excursie naar de Vrumona vruchtendrankenfabrieken te Bunnik. De ontvangst was allerhartelijkst en de directeur de heer A. v. Dam hield een inleiding in het intieme ontvangstsaaltje onder het genot van een flesje Si-Si, een rokertje en gebak. Interessante dingen wist de heer v. Dam ons te vertellen over vruchtendranken en ook de rondgang door de fabriek was een bezoek zeer zeker waard. Wij kunnen andere afdelingen ten zeerste aanraden ook eens een bezoek aan deze fabriek te brengen, temeer daar het juist onze bijen zijn, die zorgen voor een betere kwaliteit fruit, dus ook beter en lekkerder vruchtensap.

G. P.

Afd. Vilt-Berg-Terblijt

Op 28 November j.l. overleed in het Academisch Ziekenhuis te Utrecht, in de ouderdom van 47 jaar, ons geacht lid en voorzitter de Weldelede Heer

J. H. BOUWENS

wonende te Berg en Terblijt, Schoolstraat 7.

De overledene was gedurende zijn hele leven een enthousiast bijenliefhebber en bracht gedurende vele jaren in zijn functie van bijenteeltonderwijzer zijn mede-imkervrienden een grote en diepe kennis van het bijenleven bij.

Hij was in veel gevallen de raadsman van onze afdeling en op zijn kennis en hulp werd nooit een vergeefs beroep gedaan. Hij ruste in vrede.

Namens het Bestuur,
M. BOUWENS, Secretaris.

AFDELING BILTHOVEN

De tweede lezing, welke op 14 Nov. j.l. werd gehouden, is een groot succes geworden. Met vreugde constateert het bestuur, dat de belangstelling van de leden groeiende is. Het onderwerp voor deze avond luidde: „Fruit en Bijen“. De heer Canisius, hoofddass. van het tuinbouwconsulentenschap voor de provincie Utrecht, behandelde naast allerlei wetenswaardigheden van het fruit ook het aandeel van de bijen in de vruchtzetting. Uit het vraag- en antwoordspel, dat later op de avond ontstond, bleek wel, dat de aanwezigen met meer dan gewone belangstelling de spreker hadden gevolgd.

Vrijdag 9 Januari a.s. volgt de derde lezing van het seizoen. Aanvang 8 uur in Café Rest. De Bonte Koe. We hebben de Kali-importmaatschappij bereid gevonden de fraaie kleurenfilm, welke zij twee jaar geleden heeft vertoond, wederom te laten zien. De heer landbouwkundig ingenieur Temme zal vooraf een inleiding houden over kalibemesting en nectarafscheiding. Het tweede gedeelte van de avond zullen enige fraaie filmen op ander gebied worden vertoond. De geluidsfilm en apparaten mitsgaders de spreker worden door de K.I.M. gratis beschikbaar gesteld op één voorwaarde n.l. dat minstens 50 personen aanwezig zijn.

Leden, we rekenen op uw medewerking. Brengt allen twee huisgenoten mede.

KRING FRIESLAND

De Friese imkers in de tros maar niet in winterrust

De Kring Friesland van onze vereniging vergaderde op 22 Nov. 1952 te Heerenveen.

De Voorzitter zegt, dat het met de bijenteelt steeds bergafwaarts gaat. Het aantal leden van onze vereniging is van 24.000 teruggelopen tot 14.000. Een even triest beeld spreekt uit de teruggang van de verstrekte hoeveelheid voedsulker. Deze teruggang moet noodzakelijk worden geweten aan de bedroevende financiële resultaten van de imkerij.

Het bedrijf is sedert een aantal jaren niet meer lonend.

Het merendeel van de imkers, moet, ook wanneer de loonfactor niet in aanmerking wordt genomen, met verlies werken. De volstrekt onvoldoende uitkomsten zijn een gevolg van de lage honingprijzen, die op hun beurt een gevolg zijn van de moordende concurrentie van buitenlandse honing.

De ongunstige ontwikkeling in de bijenhouderij treft een groot aantal imkers, dat het houden van bijen als nevenbedrijf beoefent en voor wie de uitkomsten van de imkerij een moeilijk te derven aanvulling van de gezinsinkomsten betekent.

Een beroep wordt gedaan op de amateur-imkers om steun te verlenen aan de bedrijfs-imkers bij hun streven naar maatregelen tot verbetering van de uitkomsten van de bijenhouderij. Een bescheiden winst uit de bijenhouderij betekent voor velen een welkome verruiming van een sober bestaan, maar soms ook

een verlichting van een somber bestaan.

De op de laatste A.V. behandelde punten acht de voorzitter voor de bijenteelt van buitengewone betekenis.

Hij heeft het oog op:

- de toetreding tot de P.B.O.;
- de import en export van honing door de afd. Handel;
- het verkrijgen van een verbod tot verkoop in het klein van geïmporteerde honing;
- verlaging van de suikerprijs.

Alle vier maatregelen kunnen bijdragen omze imkerij weer gezond te maken.

Waarom staat men in Den Haag afwijzend tegenover een verbod tot detailverkoop van buitenlandse honing? Niemand wordt in betekende mate door een zodanige maatregel geschaad. De handel op het buitenland ondervindt er geen last van. Kosten zijn er vrijwel niet mee gemoeid. De administratieve maatregelen zijn simpel. De controle op de naleving van het verbod is hoogst eenvoudig en behoeft nagenoeg geen kosten met zich te brengen.

De voorzitter is van oordeel, dat de 14.000 imkers verenigd in onze vereniging en de duizenden imkers georganiseerd in de Zuidelijke bonden, bij de huidige verhoudingen, niet in staat zijn invloed uit te oefenen op de prijsstelling voor honing. Hij acht dit bescheiden.

Laten de imkers en vooral de neven-bedrijfsimkers zich sterk maken en doorzetten.

De strijd geldt een eerlijke en reële zaak. Het gaat om de belangen van de kleine man en het redden van de bijenteelt in Nederland.

Met algemene stemmen wordt besloten er bij het H.B. op aan te dringen, met alle ten dienste staande middelen actie te blijven voeren voor:

- een verbod tot detailverkoop van geïmporteerde honing;
- een verlaging van de suikerprijs.

De Heer Th. Baas te Wolvega, houdt een inleiding over de door hem toegepaste bedrijfsmethode.

Hij meent, dat het mogelijk is de opbrengst per volk aanmerkelijk op te voeren. De imkerij vraagt onze volle aandacht. Wij moeten geestelijk als het ware op de bijenteelt zijn ingesteld. Voortdurend moet worden gezonnen op middelen het volk tijdig, beter nog gedurende de gehele haalperiode, zo sterk mogelijk te maken. Alleen sterke volken kunnen goede oogsten leveren.

Als regel werkt men met te zwakke volken.

Wij moeten oude werkmethode verlaten en geloof hebben, dat het beter kan. Het is spreker gelukt ook in de afgelopen jaren, ondanks minder gunstige weeromstandigheden, bevredigende resultaten te bereiken.

Laten we de hand in eigen boezem steken en nagaan hoe en waar verbetering in de bedrijfsmethode kan worden gebracht.

De inleider houdt een pleidooi voor een betere en hygiënischer honingwinning, -behandeling, en -verpakking. Er is alles aan gelegen, dat de consument verzekerd is van een zuiver en rein product en dat product afgeleverd krijgt in een doelmatige, zindelijke en smaakvolle verpakking.

De voorzitter constateert met voldoening, dat de heer Baas kan instemmen met het blijven streven naar de maatregelen in de aanvang van de vergadering besproken, maar daarnaast als voorwaarde stelt doorvoering van doeltreffende bedrijfsmethoden.

Hij meent, dat de inleider heeft getracht het normbesef van de mens in het algemeen op te trekken. Door de voordracht liep een ethische draad.

Onder applaus van de vergadering, dankt de voorzitter de Heer Baas voor het gebodene.

De voorzitter doet mededeling over de reclame gemaakt voor de honing als consumptie-artikel op een tentoonstelling te Leeuwarden.

Wij blijven zegt hij, van de overheid vragen bescherming tegen de concurrentie van de buitenlandse honing.

AFD. BORCULO

Op 25 November hield de Heer Zwijnenberg uit Eerbeek een causerie over zijn bedrijfsmethode om veel zomer- en heldehoning te winnen. De bijenteelt is de laatste jaren sterk achteruitgegaan, enerzijds door de slechte resultaten, anderzijds door de hoge suikerprijs. In tegenstelling met hen, die de bijen afschaffen, zei spr. er niet aan te denken met de bijen op te houden, integendeel, hij schaft zich ieder jaar nog meer volken aan, omdat hij nog steeds kans ziet winstgevend te imkeren.

Spr. zette uitvoerig uiteen hoe hij sterke volken krijgt, die altijd honing halen en hij verduidelijkt dit met tekeningen.

Menige vraag werd daarna door de Heer Zwijnenberg beantwoord en de Heer Smits dankte hem namens de vergadering hartelijk voor zijn uiteenzetting van dit ingewikkelde probleem.

Besloten werd volgend jaar bij leven en welzijn een excursie te maken naar de stand van de Heer Zwijnenberg op de heide.

H. J. BEEK, Secr.

AFD. VAASSEN

Op 2 December hield onze afd. haar jaarvergadering.

Na het openings- en welkomstwoord gaf de heer H. Niemeyer een overzicht van het afgelopen jaar.

De afgetredende bestuursleden, de heren J. Terwel en J. W. Nijdeken, die zich beiden herkiesbaar stelden, werden weer benoemd. Daar de secretaris, de heer J.

W. v. Laar wegens omstandigheden had bedankt, werd besloten, dat het bestuurslid, de heer J. Brummel, het secretariaat zou waarnemen.

Hierna memoreerde de voorzitter, dat hij vanaf 1927 bestuurslid was geweest; het eerste jaar als secretaris-penningmeester en daarna als voorzitter. De penningmeester, de heer Nijdeken, sprak vervolgens namens bestuur en leden enige waarderende woorden tot de jubilaris en bood na de felicitatie een cadeau aan en bloemen voor mevr. Niemeyer. In verband met dit jubileum was het hoofdbestuurslid der vereniging, de heer A. van Rooyen uit Ede, aanwezig die hierna het woord nam.

Het was spr. een groot genoegen op deze jaarvergadering de jubilerende voorzitter namens het hoofdbestuur te mogen gelukwensen met het heugelijk feit, dat hij 25 jaar lang de functie van voorzitter van de afdeling Midden-Veluwe had mogen vervullen. In die kwarteeuw, aldus spr., zijn er natuurlijk vele problemen geweest, doch, dank zij de krachtige leiding van de heer Niemeyer, die zich geheel heeft gegeven om de afd. Vaassen tot grotere bloei te brengen, zijn die problemen tot aller tevredenheid opgelost.

Nadat de heer Van Rooyen de moeilijke bezettingsjaren de revue had laten passeren, kon spreker mededelen, dat het hoofdbestuur hem had opgedragen de jubilaris de bronzen medaille van verdienste te overhandigen. Toen de heer Niemeyer deze onderscheiding op de borst werd gespeld, werd de wens uitgesproken, dat hij nog tal van jaren z'n beste krachten aan het welzijn van deze afd. mocht schenken.

Vervolgens werd door spr. het heugelijke feit naar voren gebracht, dat deze afdeling reeds een paar jaar geleden haar gouden jubileum had mogen herdenken.

Spreker vond het een zeer verheugend teken, dat de imkers in Vaassen al ruim 50 jaar geleden hadden ingezien, dat door eendrachtige samenwerking veel te bereiken valt.

Reeds vóór de oprichting van de afdeling in 1900 bestond er een plaatselijke vereniging. De vergaderingen werden steeds in dezelfde zaal gehouden. Drie leden zijn van de oprichting af lid geweest, de oudste is nu 90 jaar en alle drie zijn thans erlid.

Als blijk van waardering van het hoofdbestuur voor het werk van deze plaatselijke afdeling in de afgelopen vijftig jaren, mocht spreker de gouden verenigingsmedaille aanbieden. Hij besloot zijn rede met de opmerking, dat deze medaille ieder lid van deze afdeling tot meerdere activiteit mocht brengen.

Nadat de voorzitter de sprekers voor hun goede wensen, onderscheidingen en cadeaux had bedankt, volgde na de tractatie de rondvraag en tot slot de verloting.

Hoofdbestuur;

Voorzitter: Mr. L. R. J. ridder VAN RAPPARD, Arkelsedijk 60, Gorinchem, Telefoon 2825
Secretaris-Penningmeester-Redacteur: R. P. GROENVELD, Bijenhuis, Wageningen, Telefoon 2863
Directeur Bijenhuis: H. SEUNNINGA, Bijenhuis, Wageningen, Telefoon 2863

Leden;

Friesland: T. J. STIENSTRA, Pinkstraat 18, Leeuwarden
Groningen: A. S. PLANTING, Legroweg 17, Paterswolde, Telefoon 361
Drente: J. TIMMERMANS, Broeklaan 4, Assen
Overijssel-Oost: H. J. LOHUIS, Almloseweg D 62, Albergen, Telefoon 221
Overijssel-West: J. H. SCHWIETERS, Dedemsvaart-Dorp, Telefoon 95
Veluwe: A. VAN ROOIJEN, Molenstraat 19, Ede, Telefoon 8337
Graafschap en Lijmers: G. J. A. MEIJER, Babberich, Telefoon 252
Betuwe: B. A. v. d. SANDE, Javaplein 10, Nijmegen, Telefoon 22878
Utrecht: J. H. VAN DIJK, van Goyenlaan 39, Bilthoven, Telefoon 2678
Noord-Holland: R. TER BRUGGE, Kennemerstraatweg 220, Heiloo, Tel. Alkmaar 2981
Zuid-Holland: A. VINK, Mezenlaan 57, Den Haag, Telefoon 392761
Zeeland: PRUD. DE BRUINE, A. 133, Zuiddorpe
Noord-Brabant: J. A. v. d. ZWAARD, Burgemeester Pastoorstr. 38, Breda, Tel. 9152
Limburg: G. H. VOGELY, Zandweg 101, Heerlen

Hebt U voldoende bedrijfskapitaal?

„Uitgebouwde raten zijn het bedrijfskapitaal van de imker”, zeggen de ervaren bijenhouders. Als er dracht is mogen de bijen hun tijd en hun honing niet besteden om raten te bouwen, ze moeten tienduizenden celletjes gereed vinden om er de oogst in te bergen. Hoe staat het met uw „bedrijfskapitaal?”

Als U dat vóór de inwintering niet deed, verwijder dan bij de eerste voorjaarsinspectie alle zwarte en slecht uitgebouwde raten.

Laat in April of daarna de bijen raten uitbouwen. Perioden met geringe dracht en drachtpauzen waarin U de volken voert zijn daarvoor zeer geschikt. Hang in April, als de bouwdrift ontwaakt, een paar ramen met kunstraat naast het broednest. (Geef geen kunstraat als er geen matige dracht is of als U niet voert, want dan komt er niets van terecht).

Vermeerder op deze wijze uw bedrijfskapitaal. U zult er geen spijt van hebben want dit bedrijfskapitaal brengt de hoogst mogelijke rente op in de vorm van honing.

Gewapende kunstraat , broed- of honing-kamerformaat naar keuze (alleen te gebruiken voor Ideaalraampjes, geen draad, gaatjesapparaat, spoorwielletje of gietlampje nodig) per kg tot 1 Febr. '53	f 6,50
Ideaalraampjes voor gewapende kunstraat, broed- of honingkamerformaat naar keuze (zie foto Dec. no.) per stuk	f 0,35
Simplex bredramen per stuk	f 0,20
Simplex honingkamerramen , per stuk	f 0,19½
Raampjesdraad per klos van 500 gram	f 2,60, 200 gram f 1,15, 100 gram f 0,60,
30 gram	f 0,35
Gaatjespriem	f 1,10
Gaatjesapparaat met afstandbeugel	f 4,25,
zonder afstandbeugel	f 3,75
Metalen oogjes , kunnen met het gaatjesapparaat in de gaatjes worden aangebracht om insnijden van de draad in het hout te voorkomen, per 100	f 0,30
Spoorwielletje voor het bevestigen van de draden in de kunstraat	f 1,50
Gietlampje om de kunstraat met was aan het raampje vast te gieten	f 4,—
Spleetopener om de kunstraat in de zaagspleet van de bovenlat te krijgen	f 0,75
Bijenkap met paardeharen vizier	f 3,75
Bijensluier	f 4,25
Bijenuitlaat , gemonteerd op uitlaatbord	f 3,10, zonder uitlaatbord
	f 0,85
Carbol , grote fles	f 1,—, kleine fles
	f 0,40
Carbollap van Engels pluksel	f 1,20
Dathepomp met kogelventiel	f 5,50, *zonder ventiel
	f 5,25
Handschoenen , kunstleer	f 8,50, leer
	f 7,—, rubber
	f 6,—
Dekplank „Universeel” (ook geschikt voor bijenuitlaatbord)	f 2,50
Dekkleedje vilt	f 0,80

- * Bijenkasten en onderdelen
- * Bijenkorven en benodigdheden
- * Gereedschappen voor korfimmers
- * Drukwerk voor honingreclame
- * Benodigdheden voor de koninginnetelt
- * Voedertoestellen
- * Benodigdheden voor de honingoogst
- * Stuihmeelvalen
- * Bijenspeldjes en brochures
- * Verenigingsinsignes
- * Cijfers om uw kasten te nummeren
- * Bijenweegschalen
- * Hoogglans-meubelwas
- * Zuivere Nederlandse bijenhoning
- * Boekwerken op het gebied van de bijenteelt
- * Reclame-enveloppen
- * Gereedschappen voor kastimmers

Vraagt U even onze prijslijst aan? Het kost U niets. En U vindt er alles in wat U nodig hebt!

Onze prijzen zijn vrijblijvend

Tel. 2863

Giro 1171

GOEDE DINGEN

BIJENHUIS WAGENINGEN

Druk: N.V. Uitgevers Mij De Gelderlander - Nijmegen